

actueel

*Nooit of
te nimmer*

had ik echt stilgestaan bij hoe ik mijn laatste jaren zou invullen.
Te ver van mijn bed. Als het niet meer gaat

verhuis ik naar een

woonzorgcentrum, verder dacht ik niet.
Maar nu komt een vriend met het voorstel om met 'n klein groepje
te cohousen. Super idee! Gezellig met mensen die je kent bij elkaar.
Home sweet

home!

Bepaal je eigen verhaal

DOE MEE AAN HET DEBAT over de toekomst
van de ouderenzorg op www.bepaaljeverhaal.be

Cover: bigtrees.

- 3 Ouderen willen zelf hun toekomst bepalen
- 4 Succesvolle lancering campagne 'Bepaal je eigen verhaal'
- 6 Mondzorg: een praktijk, een project en een patiënt aan het woord
- 12 "De samenvoeging van de welzijnsraad en de ouderenraad geeft ons meer slagkracht"
- 14 Bewoners denken mee na over zorg, wonen en leven in WZC Het Heiveld
- 18 Nieuwe collega Riet over grootschalige bevraging in woonzorgcentra
- 20 Stijgende prijzen in woonzorgcentra: ouderen trekken aan de alarmbel
- 23 Wat maakt dat mensen al dan niet verhuizen?
- 27 Bewindvoering: wat is het wel en wat is het niet?
- 30 Discriminatie op de arbeidsmarkt
- 33 Nieuwe vorming: Ouderen verkiezen inspraak in 2024

De Vlaamse Ouderenraad is het advies- en inspraakorgaan van de ouderen bij de Vlaamse regering.

Actueel is het informatieblad van de Vlaamse Ouderenraad.

Ouderen willen zelf hun toekomst bepalen

Nils Vandenweghe

Directeur

“ Het is vijf voor twaalf. De blauwdruk van een zorgbeleid dat klaar is voor de toekomst, moet vandaag getekend worden.

De bevolkingsvooruitzichten zijn indrukwekkend. Over tien jaar zal het aantal 80-plussers met een derde zijn toegenomen. Geschat wordt dat tegen 2030 zo'n 243 000 Vlamingen 85-plus zullen zijn. En ook in het decennium dat daarop volgt zal dit aantal blijven stijgen.

Op basis van die cijfers schotelten doemdenkers ons metaforen voor van tsunamigolven die ons zullen overspoelen. Maar die dramatische metafoor vraagt nuance. Ze gaat voorbij aan de positieve kracht van de vergrijzing. Met alle kennis, levenservaring en de wil om zich betekenisvol in te zetten, bieden zestigplussers een enorm potentieel waarop we als samenleving kunnen bouwen.

Toch zal de groei van de groep oudste ouderen ons, naast het enorme potentieel, zonder enige twijfel ook confronteren met een stijging van het aantal personen dat kwetsbaar is omwille van toenemende en complexe zorgnoden. En dat terwijl er vandaag al een ongeziene schaarste is aan mensen en middelen in de zorg.

Het gebrek aan een structureel beleid om die toenemende zorgnoden op te vangen, stemt terecht ongerust. Zeker omdat de tekenen aan de wand al geruime tijd merkbaar zijn. In de thuiszorg spurten zorg- en verpleegkundigen van huis naar huis om de hoogste noden te lenigen. In de woonzorgcentra wachten bewoners soms urenlang op noodzakelijke hulp. In de ziekenhuizen wordt het aantal beschikbare bedden teruggeschroefd, waarbij de geriatrie afdelingen als eerste in het vizier komen.

Het is vijf voor twaalf. De blauwdruk van een zorgbeleid dat klaar is voor de toekomst, moet vandaag getekend worden. En in plaats van te vertrekken van wat we kennen, pleiten we er als Vlaamse Ouderenraad voor om écht te luisteren naar de verwachtingen van ouderen zelf. Want voor veel ouderen matcht de organisatie van het huidige zorgaanbod niet met de zorg waar zij op hopen wanneer ze geconfronteerd zouden worden met zorgnoden.

Dat blijkt ook uit de reacties die de Vlaamse Ouderenraad ontvangt op de campagne 'Bepaal je eigen verhaal'. Ouderen namen al massaal de megafoon ter hand en lieten hun bezorgdheden en wensen horen. Daaruit blijkt eens te meer dat ouderen de zorg anders willen zien. Voorop staat voor hen niet alleen de vraag naar meer autonomie en keuzevrijheid, maar ook naar erkenning als volwaardig persoon, zonder verengd te worden tot hun zorgnoden. Ouderen willen van betekenis blijven, ook wanneer ze zorg nodig hebben.

Die verwachtingen staan centraal in de campagne 'Bepaal je eigen verhaal'. Samen met de mensen waar het om draait, maken we duidelijk welke visie en ambitie er van onze ministers en regeringen nodig is. In 2024 trekken we massaal naar de stembus. Welke partij overtuigt er dan met een plan dat écht perspectief biedt?

Succesvolle lancering campagne 'Bepaal je eigen verhaal'

Krantenartikels, radio-interviews, filmpjes, sociale media, ... Begin maart 2023 lanceerde de Vlaamse Ouderenraad met succes de campagne 'Bepaal je eigen verhaal'. Met die campagne trapt de Vlaamse Ouderenraad het debat over de toekomst van de ouderenzorg op gang. Met een megafoon voor ouderen zelf. Want voor veel zestigplussers strookt de ouderenzorg van vandaag niet met waar zij op hopen. Ze sluit onvoldoende aan bij hoe zij hun levensverhaal zien, en tegelijk voelen zij zich daarover niet gehoord. Dat moet anders: de ouderenzorg moet hertekend worden. Samen met de groep waar het om gaat. Maak kennis met 'Bepaal je eigen verhaal'!

Tekst: V.Q. Foto: Ruben Boidin

Aan de slag met wensen en ideeën van ouderen

'Bepaal je eigen verhaal' wil dingen in beweging zetten. Daarom werken we toe naar de verkiezingen van 2024. We sporen beleidsmakers aan om niet bij de pakken te blijven zitten, maar écht aan de slag te gaan met de wensen en ideeën van ouderen. Hoe moet de toekomst van de ouderenzorg er voor hen uitzien? Tijdens de eerste helft van de campagne geven ouderen hun verwachtingen door aan de Vlaamse Ouderenraad. Online én offline, individueel of in groep.

De website www.bepaaljeverhaal.be is het centrale platform van de campagne. Ouderen kunnen er een test invullen om hun eigen verwachtingen mee te geven. Via een aantal vragen over woon- en ondersteuningsvormen laten

we ouderen nadenken over wat voor hen belangrijk is wanneer ze zorgbehoevend worden. Hoe staan zij bijvoorbeeld tegenover hulp vragen aan hun kinderen, of aan hun burens? Wat denken ze van zorgrobots en andere zorgtechnologie in hun leven? En er wordt veel gesproken over cohousen met generatiegenoten, maar hoe kijken zij daar zelf naar? De vragen blijken een schot in de roos te zijn, want al 2 000 ouderen vulden de test in.

“Ouderen geven hun verwachtingen door aan de Vlaamse Ouderenraad. Online én offline, individueel of in groep.”

Een greep uit de ideeën van ouderen:

"Ik wil niet behandeld worden als klein kind, maar beschouwd worden als een volwaardig persoon. Ook al gaat niet alles meer zo vlug. Ik wil zelf kunnen beslissen wanneer ik opsta en wat ik doe." - *Marleen*

"Ik geef de voorkeur aan een woning die ik deel met generatiegenoten en jongeren. Waar ik de mogelijkheid heb om mij af te zonderen op een eigen plekje als ik daar behoefte aan heb. Dat lijkt mij ideaal." - *Greet*

"Slimme sensoren zijn de kleinste stap om hulp te aanvaarden, zonder dat je heel veel van je vrijheid moet afgeven." - *Myriam*

De campagnewebsite bevat bovendien een ideeënmuur waar ouderen zelf heel concrete voorstellen kunnen doen die de verandering in gang kunnen zetten. Dat kan in vier categorieën: 'Hoe kan zorg warm en kwaliteitsvol zijn?', 'Hoe kunnen woonvormen op maat van ouderen met zorgnoden eruitzien?', 'Hoe kan technologie ouderen met zorgnoden ondersteunen?', 'Welk advies wil je geven aan de minister van ouderenzorg?'. Ook de ideeënmuur is een groot succes: op dag één stuurden ouderen al meer dan 1 000 ideeën in. En dat aantal stijgt nog, want tot midden september kunnen mensen nog steeds hun eigen idee toevoegen.

“ Ook organisaties, zoals lokale ouderenraden, dienstencentra, ouderenverenigingen en steden of gemeenten kunnen denkmomenten organiseren.

Maar er is meer. Ook organisaties, zoals lokale ouderenraden, dienstencentra, ouderenverenigingen en steden of gemeenten kunnen meedoen. Zij kunnen denkmomenten organiseren. Tijdens denkmomenten gaan kleine groepjes ouderen samen in gesprek over prangende vragen over de ouderenzorg. Via die weg willen we bovendien ouderen bereiken die minder digitaal vaardig zijn. Na het invullen van de online test, ontvangt je groep een persoonlijk resultaat. We hebben voor deze denkmomenten een methodiek ontwikkeld die vrij te downloaden is op onze campagnewebsite www.bepaaljeverhaal.be. Daar vind je meteen ook een handig communicatiepakket, waarmee organisaties hun eigen denkmoment kunnen promoten.

Geen luchtkastelen

We willen geen luchtkastelen bouwen! In een volgende fase van de campagne laten we daarom spraakmakende stemmen uit de sector en het beleid inpikken op de

verwachtingen en ideeën van ouderen. Waarom zijn die nog geen realiteit? Waar zitten de barrières, welke hefboomen zijn er nodig en welke knopen moeten beleidsmakers doorhakken? Dat debat voeren we via opinies en blogartikels op de campagnewebsite, maar ook tijdens een 'Grote Debatdag' op 26 oktober 2023. Tijdens die dag gaan ouderen, initiatiefnemers, professionals, beleidsmakers en andere spraakmakende stemmen met elkaar in debat.

Die botsing en kruisbestuiving van ideeën moet zorgen voor een onderbouwde visie op de toekomst van de ouderenzorg. Eén die wél tegemoetkomt aan de verwachtingen en wensen van ouderen. Daaraan koppelen we, met het oog op de verkiezingen van 2024, concrete beleidsvoorstellen die we bezorgen aan beleidsmakers. We sporen hen aan om niet bij de pakken te blijven zitten en actie te ondernemen.

“ We willen geen luchtkastelen bouwen, maar een onderbouwde visie op de toekomst van de ouderenzorg. Eén die wél tegemoetkomt aan de verwachtingen en wensen van ouderen.

Doe mee!

Surf naar www.bepaaljeverhaal.be. Je vindt er alle info over de test, de ideeënmuur en hoe je zelf een denkmoment organiseert.

Noteer alvast donderdag **26 oktober 2023** in je agenda. Binnenkort maken we het programma van onze 'Grote Debatdag' bekend.

Mondzorg

Een praktijk, een project
en een patiënt aan het woord

Goede mondzorg. Het lijkt een vanzelfsprekendheid, maar voor veel ouderen is het dat niet. Met het ouder worden, gaan mensen steeds minder naar de tandarts. 41,3% van de Vlaamse 75-plussers bezocht in de laatste drie jaar geen tandarts. En ook preventieve mondzorg ontbreekt. Slechts 19% van de 75-plussers gaat jaarlijks langs voor een controlebezoek.

In het kader van de Dag van de Mondgezondheid op 20 maart, vraagt de Vlaamse Ouderenraad aandacht voor de problematiek. We gingen in gesprek met Gerodent, een mondzorgprogramma voor woonzorgcentra. Ook een mondhygiënist uit de wijk Nieuw Gent stond ons te woord. En Rudy (70) getuigt over zijn partner die worstelde met tandproblemen.

Tekst: L.B. & J.R. Foto: Mieke De Bruyne

Gerodent trekt naar bewoners van woonzorgcentra

Gerodent is een mond-
zorgprogramma, inclusief
mobiele tandartsenpraktijk
voor kwetsbare ouderen in
Vlaamse woonzorgcentra.
Het project focust op be-
woners die maar moeilijk de
weg vinden naar de tandarts.
Gerodent is een initiatief
van de dienst tand-, mond-
en kaakziekten van het UZ
Gent. Het project biedt zijn
dienstverlening aan in onge-
veer 60 woonzorgcentra in
Oost- en West-Vlaanderen.

Weinig ouderen vinden de weg naar de tandarts. Heb je daar een verklaring voor?

Prof. Dr. Barbara Janssens, coördinator van het project Gerodent: "Klopt. Veel ouderen vinden zelf de weg niet naar de tandartspraktijk, en dat heeft verschillende oorzaken. Niet elke oudere is mobiel bijvoorbeeld, en helaas zijn er amper tandartsen die aan huis gaan. En ook niet elke oudere weet dat hij best jaarlijks op controle gaat naar de tandarts. Ook bewoners van woonzorgcentra gaan niet vaak meer naar de tandarts. Zelf een afspraak moeten maken is voor velen al een drempel."

"Bovendien is er ook een gebrek aan tandartsen. Daardoor is er in veel praktijken een patiëntenstop is doorgevoerd. Daarnaast zijn er veel tandartsen die niet voldoende kennis hebben over mondzorg bij ouderen."

"Om die drempels op te vangen, is het belangrijk dat andere zorgverleners een signaalfunctie opnemen. Bij wie ouder wordt, neemt het aantal

bezoeken aan de huisarts bijvoorbeeld toe. Maar het aantal bezoeken aan de tandarts neemt af. Het is dus belangrijk dat een huisarts patiënten tijdig doorverwijst naar de tandarts. Maar ook zorg- en verpleegkundigen en apothekers kunnen alert zijn voor tandproblemen."

Zijn er ook financiële drempels?

Janssens B.: "Wie tussen de 18 en 80 jaar is, krijgt het preventief mondonderzoek bij de tandarts één keer per jaar terugbetaald via de ziekteverzekering. Tot 2022 werden controles maar terugbetaald tot 67 jaar. Het feit dat die leeftijd is opgetrokken, is een hele verbetering. Al pleiten wij ervoor dat die leeftijdsgrens volledig verdwijnt. Want de patiënten die wij behandelen bij Gerodent, zijn meestal ouder dan 80 jaar."

“Tot 2022 werden controles maar terugbetaald tot 67 jaar. Die leeftijd is nu opgetrokken, maar de leeftijdsgrens moet volledig verdwijnen.”

Lynn Janssens, tandarts voor het project Gerodent: "Die leeftijdsgrens geeft bovendien het signaal dat mondzorg voor 80-plussers minder belangrijk is, maar niets is minder waar."

"De financiële drempels worden deels opgelost door de verhoogde tegemoetkoming (mensen met een laag inkomen krijgen een hogere terugbetaling van kosten voor geneeskundige verzorging, red.). Een groot deel van onze patiënten betaalt op die manier al minder."

Hoe helpt Gerodent mensen die op drempels botsen?

Janssens L.: "Gerodent is een mobiele tandartsenpraktijk die in 2010 werd opgericht. Wij gaan langs bij meer dan 60 woonzorgcentra. Op die manier bereiken wij wél die kwetsbare ouderen, die niet zelf een tandarts kunnen opbellen of kunnen langsgaan in de praktijk. Maar in België zijn er meer dan 800 woonzorgcentra, en wij hebben helaas de mankracht niet om overal langs te gaan."

Janssens B.: "Onze mobiele praktijk werkt wel veel drempels weg voor de patiënten. Niemand moet bij ons een afspraak maken. Wij gaan zelf langs bij ouderen in het woonzorgcentrum. Alle administratie regelen we rechtstreeks met het woonzorgcentrum. Dankzij de mobiele praktijk krijgen ouderen ook zorg in hun vertrouwde context. Zeker voor mensen met dementie is dat een grote meerwaarde."

Waarom is mondzorg zo belangrijk?

Janssens B.: "Door aan mondzorg te doen, geven we mensen hun waardigheid terug. Mensen zijn fier op hun gebit. Nadat we hen behandeld hebben, kunnen ze weer breed lachen en hun adem ruikt fris."

Janssens L.: "Die waardigheid is echt belangrijk. Soms zien we letterlijk drama's in mensen hun mond. Vaak zijn ouderen al jaren niet meer bij de tandarts langsgeweest. Maar een slechte mondgezondheid heeft tal van gevolgen. Wie geen goede mondhygiëne heeft, heeft een grotere kans op bijvoorbeeld longontstekingen. Maar ook iemands sociaal leven gaat erop achteruit. Wie infecties heeft in de mond, wil bijvoorbeeld niet meer op restaurant gaan. Of kleinkinderen willen niet bij hun grootouders op schoot zitten, omdat de tanden niet voldoende worden gepoetst. Wat dan weer zorgt voor sociale isolatie."

Janssens B.: "Tandpijn kan ook soms de oorzaak zijn van onbegrepen gedrag. Wanneer bewoners in woonzorgcentra 'storend gedrag' vertonen, zou dat wel eens te maken kunnen hebben met tandpijn. Als we die persoon dan kunnen helpen, voelen we echt dat we impact hebben. Eigenlijk zou mondzorg deel moeten uitmaken van de basiszorg in woonzorgcentra. Zorg- en verpleegkundigen gaan er vaak vanuit dat ouderen zelf hun tanden nog kunnen poetsen, maar tandenpoetsen vraagt veel vaardigheden zoals een goede fijne motoriek. Niet elke oudere kan dat zelf. En zorg- en verpleegkundigen leren wel hoe ze iemand moeten scheren en hoe ze iemands nagels moeten knippen, maar niet steeds hoe ze de tanden poetsen van een oudere. Bij onze bezoeken aan woonzorgcentra zien we trouwens regelmatig bewoners die zelfs geen tandenborstel hebben staan op hun kamer."

"Er hangt ook een taboesfeer rond mondgezondheid. Mondhygiëne is iets intiem. Mensen vinden het moeilijk om er met elkaar over te babbelen. Sommige partners zien elkaar nooit zonder hun kunstgebit. Andere ouderen durven hun hulpverlener niet aanspreken over hun mond of tanden. Nog anderen denken dat slechte tanden horen bij het ouder worden. Maar niks is minder waar. Tandjes zijn gemaakt om een heel leven mee te gaan!"

Vraagt mondzorg voor ouderen een andere opleiding dan mondzorg voor andere doelgroepen?

Janssens B.: "In sommige landen bestaat er een specifieke specialisatieopleiding gerodontologie die focust op mondgezondheid bij ouderen. Maar in feite zou 95% van de mondzorg bij ouderen moeten gebeuren door een gewone tandarts. De tanden van ouderen behandelen is meestal niet heel anders of niet per se moeilijker dan bij andere specifieke doelgroepen, zoals kinderen of personen met een beperking."

"In sommige situaties is wel specifieke kennis over ouderen nodig. Het kan bijvoorbeeld gebeuren dat de mondzorg voor een oudere met dementie minder vlot verloopt, omdat hij of zij niet begrijpt wat er gebeurt. In zo'n geval is het wel handig dat een tandarts leert communiceren met mensen met dementie. Of dat tandartsen leren hoe ze hun praktijk ouderen-vriendelijk kunnen maken. Zeker niet elke tandarts moet zich specialiseren in mondzorg voor ouderen, maar het is een must dat tandartsen in hun opleiding leren omgaan met oudere patiënten of met personen met dementie."

“Soms zien we letterlijk drama's in mensen hun mond. Vaak zijn ouderen al jaren niet meer bij de tandarts langsgeweest.”

Kan het beleid extra acties ondernemen?

Janssens B.: "Ja. Tandartsen beoefenen een vrij beroep en werken meestal niet in dienstverband. De overheid heeft daardoor geen vat op het werk dat tandartsen doen en kan hen niet verplichten om kwetsbare patiënten te behandelen, of om extra aandacht te hebben voor ouderen of andere kwetsbare doelgroepen in de maatschappij."

"Omdat er een tandartsentekort is, zit de agenda van tandartsen ook altijd vol. Waarom zou een tandarts dan extra inzetten op het bereiken van kwetsbare groepen? Veel zorgverstrekkers werken ook binnen prestatiefinanciering (tandartsen worden dan vergoed per uitgevoerde prestatie, red.). Ook dat zorgt ervoor dat tandartsen kwetsbare groepen uit het oog verliezen, want die vragen vaak meer tijd en energie voor dezelfde vergoeding."

"Maar dat wil niet zeggen dat de overheid niks kan doen. De overheid kan bepalen hoe de mondzorg voor ouderen gefinancierd en georganiseerd moet worden. Of ze kan specifieke projecten die zich focussen op de mondzorg van ouderen financieren. Er moet hoe dan ook iets veranderen, waardoor tandartsen zich vaker gaan inzetten voor mensen in een kwetsbare positie en waardoor de brede zorg- en welzijnssector mondzorg omarmt."

Wat zijn de toekomstplannen van Gerodent?

Janssens B.: "Het liefst zouden wij Gerodent zien uitbreiden en verduurzamen over heel Vlaanderen. Daarnaast zijn we een onderzoeksproject opgestart dat Gerodent PLUS heet. In dat project willen we nagaan hoe we ook thuiswonende ouderen de mondzorg kunnen geven die ze nodig hebben. Onder andere door beter samen te werken in de eerstelijns."

Janssens L.: "Ik ben momenteel ook bezig met een onderzoek. Gerodent bestaat al sinds 2010. Voor mijn onderzoek vergelijk ik de situatie van het gebit van de ouderen die we vandaag bereiken, met de situatie van het gebit van mensen die we in de beginjaren bereikten. Is het gebit van mensen erop verbeterd en zijn er uitdagingen waar te nemen voor de toekomst? Jammer genoeg is het nu nog te vroeg om daar al uitspraken over te doen. Maar ik hou jullie op de hoogte!"

Wil je meer informatie over Gerodent? Surf dan naar www.uzgent.be/patient/zoek-een-arts-of-dienst/tand-mond-en-kaak-ziekten/gerodent.

Mondhygiënist Laura verlaagt de drempel voor kwetsbare wijkbewoners in Nieuw Gent

Laura Vereecken is als mondhygiënist actief in het Mondzorgcentrum Nieuw Gent. In oktober 2021 werd het project Smile Nieuw Gent gelanceerd, een project dat ondersteund wordt door stad Gent. Het pilotproject wil mondgezondheid verbeteren, toegankelijkheid van mondzorg vergroten en de gezondheidsvaardigheden van wijkbewoners versterken door de gemeenschapsgerichte inzet van een mondhygiënist.

Financiële en andere drempels

Het project 'Smile Nieuw Gent' is in het leven geroepen om mondzorg bespreekbaar te maken. Want veel mensen weten niet hoe ze hun mond gezond kunnen houden, terwijl dat wél een belangrijk thema is. Daarom werkt mondhygiënist Laura Vereecken sinds kort outreachend in de wijk. "In de wijk Nieuw Gent, waar het project gelanceerd werd,

wonen er mensen in een financieel kwetsbare situatie. Zij kunnen dus een financiële drempel ervaren wanneer ze naar de tandarts willen gaan", legt Vereecken uit. "Daarom zijn wij aan het experimenteren met een alternatief financieringsmodel. Dankzij middelen die we ontvangen van het sociaal innovatiefonds van stad Gent, kunnen we tijdelijk de financiële drempel wegnemen voor patiënten. Met dat fonds daagt Stad Gent verenigingen en organisaties uit om maatschappelijke problemen op een vernieuwende manier aan te pakken."

Maar mensen ervaren niet enkel financiële drempels. "Veel mensen vinden ook gewoon de weg naar de tandarts niet. Vandaar dat ik – naast mijn job als mondhygiënist in het Mondzorgcentrum – ook naar de wijk zelf trek. Door in de wijk aanwezig te zijn, word ik een bekend gezicht en kan ik mensen makkelijker naar een tandartsenpraktijk doorverwijzen", vertelt Vereecken.

Samen onder hetzelfde dak

Wanneer mensen in het Mondzorgcentrum terechtkomen, worden die behandeld bij de mondhygiënist of bij de tandarts. Afhankelijk van hun problematiek. "Mijn taak als mondhygiënist is om mensen te adviseren en aandoeningen en problemen te voorkomen", legt Vereecken uit.

Voor mensen die echt gebitsproblemen hebben, is er een tandarts in het centrum aanwezig. Die focust zich op het herstellen van mensen hun gebit. "Wanneer ik een patiënt met problemen naar de tandarts moet doorverwijzen, gaat dat altijd vlot. Doordat wij in hetzelfde centrum werken, ervaren patiënten geen drempels meer."

Ingewikkelde tandconstructies

Maar de rol van een mondhygiënist is niet alleen het verzorgen van gebitten, tanden en monden. Vereecken heeft ook een informerende rol. "Wanneer een oudere persoon vroeger tandproblemen had, werden de tanden getrokken en kreeg hij een prothese. Maar vandaag werken veel tandartsen tandsparend. "En dat is goed, want een gezonde, natuurlijke tand is nog altijd beter dan een prothese. Maar daardoor hebben ouderen vandaag vaak eigen tanden in combinatie met enkele tandimplantaten of een gebitsprothese", legt Vereecken uit. Dat is moeilijker om te onderhouden. Voor de oudere zelf, maar ook voor tandartsen, mondhygiënisten, verpleegkundigen, zorgkundigen en mantelzorgers die de mond van ouderen willen verzorgen.

Daarom gaat Vereecken langs bij organisaties, verenigingen en in lokale dienstencentra. "Overall informeer ik mensen over het belang van mondhygiëne en toon ik hen hoe ze hun gebit het best kunnen verzorgen. Maar ik wil – wanneer ik ergens langsga – geen saaie uitleg geven. Dus ik maak spelletjes of infosessies die op maat zijn van de doelgroep. Zo gebruikte ik bijvoorbeeld een gezelschapsspel over tanden en de mond, op maat van 75-plussers. Via dat spel worden ouderen geïnformeerd over het belang van mondzorg, en over hoe ze hun gebit het best onderhouden."

Een uitrol van het project in het verschiet?

Het project loopt ondertussen meer dan een jaar. En de resultaten zijn voelbaar. "Ik begin nu echt te merken dat mijn aanwezigheid in de wijk een impact heeft op de bewoners", knikt Vereecken tevreden. "Ik zie dat mensen die ik ontmoette, nu ook echt op frequente basis beginnen langs te komen in het centrum. En onlangs had ik iemand op mijn tandartsenstoel, die ik daarvoor had ontmoet in een vereniging. Dat ik mensen écht bij mij in het Mondzorgcentrum krijg, geeft mij een goed gevoel. Het toont ook dat het project aanslaat."

'Smile Nieuw Gent' wordt tot eind juni 2023 gefinancierd door het sociaal innovatiefonds van stad Gent. Maar het pilootproject is ook minister van Volksgezondheid Frank Vandenbroucke niet ontgaan. "De minister wil investeren om projecten als dit breder uit te rollen", weet Vereecken. "Hopelijk kunnen we binnenkort dus rekenen op federale middelen, zodat we kunnen blijven inzetten op mondzorg in de wijk."

Meer informatie over Smile Nieuw Gent vind je op www.mzcnieuwgent.be/projecten.

Rudy (70) zoekt maandenlang naar tandzorg voor zijn partner met dementie

Maria (74), de vrouw van Rudy, heeft dementie én tandproblemen. Helaas bleek hulp op maat moeilijk te vinden. Rudy werd maandenlang van het kastje naar de muur gestuurd.

Een goed gebit heeft tal van voordelen

"Mondproblemen bij mensen met dementie en andere ouderen in een kwetsbare positie zijn niet uitzonderlijk. Zo nemen mijn vrouw haar motorische vaardigheden af, waardoor ze haar gebit niet meer zelf kan onderhouden. Maar een goede mondgezondheid blijft – ook bij mensen met dementie – belangrijk. Een goed gebit zorgt ervoor dat mijn vrouw beter kan kauwen, en niet moet overschakelen op gemixte voeding. En kauwen is dan weer een goede hersenstimulans."

"Het vaststellen van tandproblemen bij iemand met dementie is niet eenvoudig. Mijn vrouw kan het niet vertellen, wanneer ze medische kwaaltjes heeft. Ze woont in een woonzorgcentrum en het personeel dat daar werkt, heeft te weinig tijd om zich bezig te houden met het gebit van mijn vrouw. Bovendien heeft het personeel ook weinig kennis over de problematiek. Ik heb de problemen zelf vastgesteld door langdurige observatie, en ben dan zelf op zoek gegaan naar hulp."

Afgebroken tanden

Dankzij Nederlandse websites vond ik gelukkig advies hoe ik – als partner – het gebit van mijn vrouw kon verzorgen. Op Vlaamse sites was er amper informatie te vinden. Ook mijn tandarts en huisarts gaven mij advies. Mijn vrouw heeft vertrouwen in mij, en liet het toe dat ik haar tanden poetste met een zachte tandenborstel. Met veel geduld lukte het. Na verloop van tijd gebruikte ik ook een waterflosser – die zorgde ervoor dat ik etensresten van tussen haar tanden kon verwijderen."

"Maar ik merkte al snel dat mijn vrouw afgebroken tanden had. Ik had dus professionele hulp nodig, maar die heb ik maandenlang niet gevonden. Bij onze gewone tandarts kon ik niet terecht. De reden? Omdat mijn

vrouw dementie heeft, werkt ze niet meer zo goed mee. Ze weigert haar mond open te doen in de buurt van mensen die ze niet kent. Een trieste zaak, want mijn vrouw heeft haar gebit jarenlang goed verzorgd. Maar nu ze dementie heeft, wordt ze aan haar lot overgelaten. Niemand kan haar helpen, omdat niemand de juiste kennis en vaardigheden bezit. Het gebit van mensen met dementie wordt bovendien onder narcose behandeld. Ook dat kan niet in een gewone tandartspraktijk."

Eén gespecialiseerde arts

"Ik heb advies gevraagd aan mijn eigen tandarts, mijn huisarts, de mutualiteit en zelfs aan het Expertisecentrum Dementie Vlaanderen. Ik nam contact op met verschillende tandartsen, maar niemand bleek ruimte te hebben om mensen met dementie te behandelen. Na een zoektocht van tien maanden, kwam ik terecht bij een gespecialiseerde tandarts. Iemand die ervaring had met het werken met ouderen, personen met een beperking en angstige patiënten. Het is triestig dat ik maar één arts vond, die ervoor openstond om iemand met dementie te behandelen."

"De arts werkte in een uitgerust ziekenhuis, en stelde voor om mijn vrouw voor de behandeling onder narcose te brengen. Ik mocht bij haar blijven toen ze insliep, en ook toen ze ontwaakte. De ingreep was een hele klus. Twee wortels van afgebroken tanden moesten worden verwijderd. Ook een drietal andere tanden – die niet meer hersteld konden worden – werden verwijderd. De arts had – terwijl ze onder verdoving was – haar volledige gebit ook ontkalkt en gepoetst. Het is schrijnend dat mijn vrouw pas hulp kreeg, als er al zoveel mis was. Mocht er meer ingezet worden op mondverzorging van mensen met dementie, zou mijn vrouw gespaard zijn gebleven van al dat leed."

Dossier
ouderenraden
heruitgevonden

Vernieuwende structuren van lokale ouderenraden

"De samenvoeging van de welzijnsraad en ouderenraad geeft ons meer slagkracht"

De laatste jaren gaan lokale ouderenraden en lokale besturen steeds vaker op zoek naar nieuwe manieren om als lokale ouderenraad de stem van ouderen te vertolken. En dat zo'n nieuwe manier van werken positief kan uitdraaien, bewijst de lokale ouderenadviesraad van Bierbeek. In 2019 werden de ouderenraad en de welzijnsraad samengevoegd. "Zo hebben we meer draagkracht", klinkt het bij **Pol Vanden Bempt**, voorzitter van de welzijns- en ouderenraad.

Tekst: L.B. Foto: L.B.

Waarom is ervoor gekozen om de ouderenraad en de welzijnsraad samen te voegen?

Vanden Bempt: "Ik was jarenlang actief als gemeenteraadslid en als OCMW-raadslid. Toen onze schepen van Welzijn negen maanden niet kon werken, heb ik hem tijdelijk vervangen. Als vervangend schepen volgde ik vergaderingen van de seniorenraad mee, én vergaderingen van de welzijnsraad. Het viel me toen al op dat veel thema's uit beide raden overlapt. Het leek me interessant om over de grenzen heen samen te werken om meer slagkracht te hebben. Bovendien had zowel de welzijnsraad als de seniorenraad een tekort aan leden. En omdat beide raden vrij klein waren, hadden ze elk apart weinig draagkracht. Toen

ik opperde om beide raden samen te voegen, stemden de leden van de raden daarmee in. In 2019 werden de nieuwe statuten goedgekeurd door de gemeenteraad, en gaan we dus door het leven als de welzijns- en ouderenraad Bierbeek. De leden verkozen mij als voorzitter."

"De raad telt een twintigtal leden. De meeste zijn 65-plus, maar er zijn ook jongere leden. Iedereen die wil, kan zich kandidaat stellen om lid te worden van de welzijns- en ouderenraad. Ook afgevaardigden uit welzijns- en ouderenverenigingen maken er deel van uit. Net zoals een aangevozen ambtenaar en de bevoegde schepen. "

Jullie welzijns- en ouderenraad bestaat ook uit werkgroepen. Kan je dat even toelichten?

Vanden Bempt: "Klopt. Zo'n ad hoc werkgroep wordt opgericht wanneer er een nood is. Een werkgroep komt altijd samen over een specifiek thema. Momenteel is er bijvoorbeeld een ad hoc werkgroep die samenkomt over het memorandum voor de verkiezingen van 2024. En we hebben ook een werkgroep die zich bezighoudt met toegankelijkheid. Om deel uit te maken van zo'n werkgroep, moet je niet lid zijn van de welzijns- en ouderenraad. Iedereen die interesse heeft in het thema van de werkgroep, mag zich kandidaat stellen."

"Wanneer we een project op poten zetten, vragen we ook altijd input van de Bierbeekse inwoners. Zo hebben we recent een zitbankenproject in het leven geroepen. De bedoeling is dat er in Bierbeek overal binnen een straal van 400 meter een zitbank te vinden is. Het liefst staan die zitbanken op nuttige plaatsen, zoals aan een bushokje. Of op een plek met een mooi uitzicht. Voor dat project plaatsen we een oproep in het gemeenteblad. Inwoners van Bierbeek konden ons laten weten op welke plekken in de gemeente er zeker een zitbank moest komen. Die burgerparticipatie vinden we erg belangrijk."

“We noemen onszelf bewust een welzijns- én ouderenraad, wat wil zeggen dat we ons zowel over welzijnsthema's als thema's die relevant zijn voor ouderen buigen.”

Heb je het gevoel dat de stem van ouderen voldoende gehoord wordt in de welzijns- en ouderenraad?

Vanden Bempt: "Zeker en vast. We noemen onszelf ook bewust een welzijns- én ouderenraad, wat wil zeggen dat we ons zowel over welzijnsthema's als thema's die relevant zijn voor ouderen buigen. Veel thema's overlappen. Zo werken we bijvoorbeeld samen aan projecten over mantelzorg. Of aan acties die eenzaamheid in de gemeente aanpakken. Of aan initiatieven rond geestelijke gezondheidszorg. Maar ook thema's als wonen, participatie en mobiliteit verliezen we niet uit het oog."

"Wanneer er toch een thema behandeld moet worden dat enkel voor ouderen relevant is, roepen we een ad hoc werkgroep in het leven. Ook op die manier zorgen we ervoor dat de belangen van ouderen behartigd blijven. We hebben twee raden samengevoegd, en we zorgen ervoor dat beide doelgroepen zich gehoord blijven voelen."

“Vooraleer we de welzijns- en ouderenraad hebben opgericht, hebben we ons oor te luisteren gelegd in andere steden en gemeenten. We merkten toen op dat een samenvoeging van raden niet overal evident is.”

"Vooraleer we de welzijns- en ouderenraad hebben opgericht, hebben we ons oor te luisteren gelegd in andere steden en gemeenten. We merkten toen op dat een samenvoeging van raden niet overal evident is. Of dat niet overal elke doelgroep zich gehoord voelt. En dat niet in elke raad alle thema's worden meegenomen. Uit die gesprekken leerden we al snel wat we wel en niet moesten meenemen naar onze raad."

Zijn er toekomstplannen voor de welzijns- en ouderenraad?

Vanden Bempt: "Op dit ogenblik worden de verenigings-subsidies verdeeld aan de hand van een subsidiereglement van de culturele raad. Dat houdt in dat erkende sociaal-culturele verenigingen aanspraak maken op werkings- en projectsubsidies. Die verenigingen krijgen ondersteuning op financieel en materieel vlak. Ze kunnen bijvoorbeeld voordelig gebruikmaken van de vergaderruimten van de gemeente."

"De welzijns- en ouderenraad is niet erkend als culturele raad, omdat niet al onze activiteiten voldoen aan de voorwaarden. Maar omdat momenteel alleen de aangesloten verenigingen bij de culturele raad van die financiële en materiële voordelen genieten, willen wij er in de nabije toekomst voor zorgen dat ook de leden en verenigingen die vertegenwoordigd zijn in de welzijns- en ouderenraad, automatisch ondersteuning ontvangen. Dat willen we bekomen aan de hand van een aangepast subsidiereglement, dat meer rekening houdt met de activiteiten van de welzijns- en ouderenverenigingen."

"Naast het inzetten op die erkenning, ligt de focus momenteel vooral op de opmaak van het nieuwe memorandum. Dat memorandum werken we uit met onze ad hoc werkgroep."

Dossier warme zorg

“Mocht ik geen kritiek van bewoners kunnen aanvaarden, zou er ook geen ruimte zijn voor verbetering”

Tekst: L.B. & J.R. Foto's: L.B.

Mensen gaan ervan uit dat je in een woonzorgcentrum geen eigen beslissingen meer mag nemen. Dat je moet eten wat de pot schaft. En dat je niet meer mag kiezen wanneer je wilt opstaan. Die beeldvorming moet beter, vindt directeur **Geert Roggeman** van woonzorgcentrum Het Heiveld in Gent. “Hier mogen bewoners echt meedenken over zorg, wonen én leven.”

Roggeman zet zich al meer dan 20 jaar in voor het bijsturen van de beeldvorming over woonzorgcentra. Die positieve beeldvorming vindt hij belangrijk. "Verhuizen naar een woonzorgcentrum voelt voor velen aan als het laatste hoofdstuk in hun leven. Terwijl het eigenlijk gewoon een nieuw hoofdstuk is. Een hoofdstuk waar bewoners mogen blijven meebeslissen over hoe ze willen wonen en leven."

De missie van het woonzorgcentrum is dan ook niet voor niks 'Heiveld rocks'. De missie staat geschreven op een klavertje vier. De 'r' staat voor respect. De 'o' voor open. De 'c' voor het centraal stellen van de bewoner. De 'k' voor kwaliteit van leven. En de 's' voor sfeervol. "Het klavertje vier wijst op geluk. Maar het staat ook voor de groene zorg die we hier bieden, de dieren en onze moestuin", vertelt Roggeman trots.

Inspraak over de hele werking van het woonzorgcentrum

Om bewoners in woonzorgcentra inspraak te geven, werden er bewonersraden in het leven geroepen. Tijdens zo'n raad kunnen bewoners mee beslissen over de zorg, wonen én leven. "Het Woonzorgdecreet heeft bewonersraden in woonzorgcentra verplicht. Ook Het Heiveld heeft vier keer per jaar een bewonersraad. En daar worden er nuttige zaken besproken. Maar niet iedereen durft in groep op de tafel te kloppen. Daarom organiseren we ook soms kleine gespreksgroepen, of één-op-één gesprekken. Mijn deur staat ook altijd open voor bewoners die vragen, klachten of suggesties hebben. En ik sta - als directeur - open voor kritiek. Mocht ik geen kritiek van bewoners kunnen aanvaarden, zou er ook geen ruimte zijn voor verbetering. Daarnaast heeft het woonzorgcentrum ook viermaal per jaar een familieraad, waarbij we inbrengvragen van de familieleden en naasten van de bewoners. Dankzij die familieraden verliezen we ook de noden van bewoners met zware zorgnoden en dementie niet uit het oog."

Maar participatie is veel meer dan enkel een bewoners- en familie-raad, vindt Roggeman. "Zo hebben we ook een zelfhulpgroep op poten gezet voor nieuwe bewoners. Dankzij die groep leren bewoners elkaar niet alleen kennen, we polsen meteen ook naar hun noden en behoeften. Daarnaast is er ook een groep 'De Lekkerbek'. Die groep beslist samen met het keukenpersoneel over de maaltijden die hier gegeten worden. En we organiseren regelmatig een jobdag. Bewoners zitten dan mee aan tafel om potentiële nieuwe medewerkers te leren kennen. De inspraak van bewoners is de rode draad in dit woonzorgcentrum."

“ Verhuizen naar een woonzorgcentrum voelt voor velen aan als het laatste hoofdstuk in hun leven. Terwijl het eigenlijk gewoon een nieuw hoofdstuk is.

Individuele wensen

In Het Heiveld worden er ook gespreksnamiddagen georganiseerd over diverse thema's die bewoners aanbrengen, zoals euthanasie, medicatie en erfrecht. "En om de drie maanden houden we een mantelzorgnamiddag, zodat mantelzorgers ervaringen met elkaar kunnen uitwisselen, en advies kunnen inwinnen over moeilijke situaties", legt Roggeman uit. Maar er wordt niet alleen naar de groepsnoden van bewoners en hun naasten geluisterd. Ook individuele wensen worden aanhoord. "In Het Heiveld wonen er 180 mensen. Die mensen hebben allemaal een verschillende achtergrond, en dus verschillende noden en behoeften. Daar proberen we echt op in te zetten", knikt Roggeman.

“ We zien onszelf als een klein dorp waar iedereen thuiszorg krijgt.

Talenten van bewoners in de kijker

Ook over de cafetaria van het woonzorgcentrum, beslissen bewoners mee. De cafetaria is ingericht als café, met een Wurlitzer jukebox, een tap-biljart en een authentieke toog. Allemaal in de stijl van de jaren 50. Er wordt zelfs een eigen bier gebrouwen. De tuin van het woonzorgcentrum is ingericht als een belevings-tuin, vol planten, kruiden en kippen. En er is ook een zorgvarken, Gust. "Gust heeft bovendien een eigen Instagrampagina", lacht Roggeman. "We zijn actief op sociale media. Via onze Facebookpagina tonen we hoe het leven in een woonzorgcentrum eraan toe gaat. Zo kunnen ook familieleden van bewoners volgen wat we hier doen. Al die elementen zijn er gekomen op verzoek van de bewoners en hun naasten."

Het Heiveld zet ook in op de talenten van bewoners. "Zo is er een bewoner die jarenlang actief was als kunstschilder. Zijn schilderijen hangen we op in de gangen van het woonzorgcentrum", legt Roggeman uit. "En de bewoners met groene vingers onderhouden de tuin. Diegene die graag koken, ondersteunen kookactiviteiten. Bewoners die met plezier fotograferen, verzorgen onze sociale mediakanalen. Elke maand zetten we ook een bewoner in the picture. In de cafetaria staat er dan een foto van die bewoner, samen met enkele troeven van die persoon. Bijvoorbeeld gedichten die die persoon heeft geschreven. Of foto's die de bewoner heeft gemaakt. Dat project heet 'in the spotlight'."

Ook de seniorenraad, lokale dienstencentra en assistentiewoningen worden betrokken bij de werking van Het Heiveld. "En we hebben meer dan 75 vrijwilligers die hier volgens hun tijdsbesteding, mogelijkheden en interesses meehelpen. Die vrijwilligers houden de cafetaria open, of ze gaan mee op uitstap. Wanneer we naar zee gaan of de stad intrekken, duwen zij rolstoelen voort, bijvoorbeeld. Dankzij die ondersteuning kan elke bewoner mee op uitstap."

“ Door de variatie aan zorgverleners, krijgen we erg veel inzichten. Iedereen leert bij van elkaar.

Recent werd bovendien een podcastproject in het leven geroepen. Het project kreeg de naam 'de Potkast', en is letterlijk een kast op wielen die het woonzorgcentrum doorkruist.. "In de podcast interviewt een medewerker van het woonzorgcentrum elke twee weken een bewoner, collega, vrijwilliger of mantelzorger. De gespreksonderwerpen worden getrokken uit een pot die op de kast staat. Bijvoorbeeld liefde, zorg, seksualiteit of eenzaamheid. Ook via die weg geven we bewoners een stem. Er zit meer in hen dan we denken! Luisteraars krijgen dan weer een blik achter de schermen van leven in een woonzorgcentrum. En wie weet motiveren we jonge mensen via de podcast wel om te kiezen voor een job in het woonzorgcentrum?"

Huiselijke en warme sfeer

Het Heiveld ziet zichzelf niet als een woonzorgcentrum. "We zijn een klein dorp waar iedereen thuiszorg krijgt", knikt Roggeman. "Elke gang hier heeft een straatnaam. De deuren van de bewoners van de beschermde afdeling zien eruit

als een echte voordeur. Ook die kleine zaken maken voor de bewoners een wereld van verschil. Ze worden niet bekeken als een nummer, en ze wonen niet op een afdeling. Ze hebben hier een eigen woning, die ze mogen inkleden zoals ze zelf willen."

De huiselijke en warme sfeer die hier heerst, is niet enkel aangenaam voor de bewoners. Ook het zorgpersoneel geniet daarvan. "Bewoners en het personeel staan hier op hetzelfde niveau. Iedereen die hier woont en werkt, deelt die *mindset*."

Een hogere personeelsinzet

Het Heiveld heeft het geluk een zorgvoorziening te zijn die onder stad Gent valt. "Dat zorgt er inderdaad voor dat we alles zo huiselijk en participatief kunnen organiseren", knikt Roggeman. "De personeelsnormen van de overheid liggen zeer laag. Wij zetten meer personeel boven de norm in. Daardoor hebben we bijvoorbeeld al erg lange tijd een psycholoog in dienst. Die voert zowel groeps- als individuele gesprekken met bewoners. De psychologen adviseren ook huisartsen om minder psychofarmaca voor te schrijven. Ons team bestaat niet enkel uit ergotherapeuten en kinesisten, maar ook orthopedagogen. Door die variatie aan zorgverleners, krijgen we ook erg veel inzichten. Iedereen leert bij van elkaar."

Eventuele prijsstijgingen, indexeringen of aanpassingen aan de werking. Het Heiveld heeft niet alles in de hand. "Maar we doen wel ons best om de bewoners en hun familie zo goed mogelijk te informeren. Door daar transparant over te communiceren, kunnen de bewoners dat beter plaatsen", besluit Roggeman.

Michel (73) is een aanspreekpunt voor de andere bewoners van Het Heiveld

Michel woont sinds april 2018 in Het Heiveld. Hij is ook lid van de bewonersraad, en draagt inspraak in het woonzorgcentrum hoog in het vaandel.

Michel als aanspreekpunt

"Met de bewonersraad komen we zo'n vier keer per jaar samen. Er komen allerhande thema's aan bod, zowel positieve als negatieve. Maar niet elke aanwezige is even mondig en durft zijn zegje doen. Gelukkig mogen we het zorgpersoneel en de directeur te pas en te onpas aanspreken, wanneer we opmerkingen hebben. We mogen hier echt wel alles zeggen, tegen iedereen."

"Omdat niet elke bewoner iets durft zeggen tegen het personeel, fungeer ik wat als aanspreekpunt. Bewoners komen soms met klachten naar mij, en ik geef die dan door aan één van de medewerkers. Dat we hier alles mogen zeggen, vind ik positief. Maar we moeten ons er ook bij neerleggen dat niet alles kan veranderen. Veel zaken zijn afhankelijk van het budget dat het woonzorgcentrum heeft. Of van het aantal medewerkers dat hier werkt. Of van het materiaal dat het woonzorgcentrum ter beschikking heeft. Al onze wensen vervullen is onmogelijk, en daar hebben we ook begrip voor."

“Gelukkig mogen we het zorgpersoneel en de directeur te pas en te onpas aanspreken, wanneer we opmerkingen hebben.”

Tal van activiteiten

"Het is fijn dat we mogen kiezen welke activiteiten we doen. Zo zijn er bewoners die graag koken, voor hen worden er kleinschalige kookactiviteiten georganiseerd. Anderen gaan graag naar de zee, naar de kerstmarkt of naar musea. Twee keer per maand mogen bewoners die dat willen, met een zorgmedewerker naar de supermarkt gaan."

"Het Heiveld heeft ook een eigen winkel. Eén keer per maand rijdt er een winkeltje door de gangen waar we

basisdingen kunnen kopen. En het woonzorgcentrum werkt momenteel een project uit waarbij er een vaste winkel komt in het centrum. Want iedereen koopt graag eens nieuwe spulletjes. De bedoeling is dat de winkel een retro-uitzicht krijgt, in de stijl van de jaren 50-60."

Aanvaardingsproces

"Of ik verwacht had dat ik mijn mening ging kunnen geven over het wonen en leven in het woonzorgcentrum? Nee, eigenlijk niet. Ik ben hier naartoe verhuisd wegens gezondheidsredenen, maar ik had eerlijk gezegd nog nooit van een woonzorgcentrum gehoord. Mijn verhuis naar hier was ook een aanvaardingsproces. Ik voelde mij niet thuis in mijn kamer. En ik durfde mijn mond niet opendoen, wanneer er mij iets niet aanstond. Maar ik voelde openheid bij het personeel, waardoor ik snel ben open gebloeid. In het begin droogden de zorgmedewerkers zelfs mijn tranen, wanneer ik moest wenen omdat ik hier niet lekker in m'n vel zat. Het is dankzij het personeel dat ik erdoor ben gekomen."

"Ik merk dat bij andere bewoners het aanvaardingsproces soms lang kan duren. Ik probeer hen daar zo goed mogelijk in te ondersteunen, door hen bijvoorbeeld te helpen bij het inrichten van hun kamer. Of door hen mee te sleuren naar de bewonersraad, zodat ze de zaken waarover ze niet tevreden zijn kunnen bespreken. Veel mensen onderschatten zichzelf ook. Ze wachten tot het zorgpersoneel hen komt wassen, terwijl ze nog perfect in staat zijn om dat zelf te doen. Je kan én mag hier alles zelf doen, hé. Ook dat maak ik de andere bewoners duidelijk."

Benieuwd naar de podcast van Het Heiveld? Beluister de 'Potkast' via Spotify.

Doe mee

En jij? Vind jij inspraak en participatie ook belangrijk? Wij zijn benieuwd naar je mening. Doe mee aan het debat over de toekomst van de ouderenzorg op www.bepaaljeverhaal.be.

Nieuwe collega Riet zet mee haar schouders onder grootschalige bevraging in woonzorgcentra

Op maandag 20 februari wandelde Riet De Haes het secretariaat van de Vlaamse Ouderenraad binnen. Dat was haar eerste dag als projectmedewerker kwaliteitsbevraging woonzorgcentra. Als projectmedewerker zal Riet de kwaliteitsmeting rond leven, wonen en zorg in woonzorgcentra mee vormgeven en ondersteunen.

Welke taken neemt Riet op zich? Met welke partners werkt ze daarvoor samen? En welke talenten heeft ze om de bevraging mee in goede banen te leiden? Aan de hand van zeven snelle vragen maken we kennis met onze nieuwe collega!

Wat is het doel van het project?

Riet: "Met steun van de Vlaamse overheid wil de Vlaamse Ouderenraad, in samenwerking met het Vlaams Instituut voor Kwaliteit van Zorg (VIKZ) en het Expertisecentrum Dementie Vlaanderen, de kwaliteit van zorg in Vlaanderen in beeld brengen. Aan de hand van een vragenlijst zullen bewoners in woonzorgcentra kunnen aangeven hoe zij hun kwaliteit van leven, wonen en zorg ervaren. Deze kwaliteitsmeting zal echt de stem en mening van bewoners laten horen."

Wat is jouw taak hierbij?

Riet: "Het zijn oudere vrijwilligers die de bevragingen zullen afnemen bij bewoners in woonzorgcentra. Mijn taak is om hen te werven en op te leiden. Bewoners die dat willen en kunnen, kunnen de vragenlijst zelfstandig invullen. Bewoners die hulp nodig hebben, krijgen ondersteuning van een vrijwilliger. De vrijwilliger overloopt dan samen met de bewoner de vragenlijst, en registreert de antwoorden."

“Op dit moment ben ik een opleiding aan het uitwerken voor de vrijwilligers. Tijdens die opleidingsdagen leren vrijwilligers onder andere hoe ze moeten omgaan met verschillende situaties. Ze leren bijvoorbeeld hoe ze contacten leggen met bewoners, op welke manier ze het onderzoek toelichten, wat ze moeten doen als de bewoner een vraag niet goed begrijpt, enzovoort. Tijdens het hele project blijf ik de contactpersoon van de vrijwilligers. Botsen ze op problemen? Dan mogen ze mij altijd contacteren.”

“*Het zijn oudere vrijwilligers die de bevestigingen zullen afnemen bij bewoners in woonzorgcentra. Mijn taak is om hen te werven en op te leiden.*”

Wanneer wordt de bevestiging gelanceerd?

Riet: “In mei gaat de testfase van start. 22 woonzorgcentra uit de regio’s Gent, Brussel en Leuven nemen daaraan deel. De testfase is belangrijk omdat we ervoor willen zorgen dat de grootschalige bevestiging nadien vlot verloopt. Voor die fase rekenen we op zo’n 40 vrijwilligers. De grootschalige bevestiging in heel Vlaanderen start begin 2024. Alle woonzorgcentra in Vlaanderen zullen de kans krijgen om daaraan deel te nemen. Daarvoor zoeken we binnenkort ook nog extra vrijwilligers.”

En wanneer zullen de resultaten bekend gemaakt worden?

“Het project zelf zal drie jaar duren. Maar eind 2024 maken we alle resultaten al bekend bij het brede publiek via www.zorgkwaliteit.be. Op die site kan je verschillende woonzorgcentra met elkaar vergelijken. Zo kan iedereen verhuizen naar een woonzorgcentrum

dat aansluit bij zijn wensen. Sommige mensen vinden het bijvoorbeeld belangrijk om in een stedelijke context te wonen, anderen wonen liever in het groen. Nog anderen hechten dan weer meer belang aan de activiteiten of de accommodatie.”

Hebben er in het verleden al soortgelijke projecten plaatsgevonden?

Riet: “Het bevestigen van bewoners in woonzorgcentra is niet nieuw. Elk woonzorgcentrum is verplicht om elke drie jaar een bewonersbevestiging te organiseren. Maar de woonzorgcentra mogen zelf kiezen hoe ze die bevestigingen afnemen. Sommige centra maken zelf een vragenlijst op, anderen baseren zich op een bestaande vragenlijst en nog anderen schakelen daarvoor een onderzoeksbureau in. Die onderzoeken zijn erg zin- en waardevol. Maar doordat elk woonzorgcentrum andere vragenlijsten gebruikt, en niet alle gebruikte vragenlijsten wetenschappelijk onderbouwd zijn, kunnen de woonzorgcentra niet met elkaar vergeleken worden.”

“Met dit project tillen we al die diverse waaiers aan bevestigingen naar eenzelfde niveau. We ontwikkelen één uniforme vragenlijst. Deze bevestiging zal dus wél toelaten om de kwaliteit van leven, wonen en zorg in verschillende woonzorgcentra met elkaar te vergelijken. De bedoeling van het project is om tot een goede methode te komen, zodat die kwaliteitsbevestiging in de toekomst herhaald kan blijven worden.”

Voor de kwaliteitsmeting werk je samen met het Vlaams Instituut voor Kwaliteit van Zorg, het Expertisecentrum Dementie Vlaanderen en het Vlaams Agentschap Zorg en Gezondheid. Wie heeft welke rol in het project?

Riet: “Klopt. Alle belangrijke beslissingen worden samen genomen, maar uiteraard heeft iedere organisatie haar eigen rol. Zo staan wij als Vlaamse Ouderenraad in voor het opleiden van de vrijwilligers en een vlot verloop van

de bevestiging. We zorgen ook voor een duidelijke inbreng van de stem van ouderen bij alle beslissingen die in het kader van het project genomen worden.”

“Het VIKZ neemt een coördinerende rol op en buigt zich over de data-analyse. En het Expertisecentrum Dementie ontwikkelt een manier om bewoners met dementie en andere cognitieve moeilijkheden te bevestigen. Het is belangrijk dat ook hun stem wordt gehoord. Daarnaast denken ook de koepels van woonzorgcentra mee na.”

Last but not least. Waarom heb je voor deze job gekozen?

Riet: “Ik studeerde logopedische en audiologische wetenschappen aan de KU Leuven en werkte 4,5 jaar als logopedist op de afdeling acute geriatrie en gerontopsychiatrie van het Jessa Ziekenhuis in Hasselt. Dat ik graag met de doelgroep ouderen werk, spreekt dus voor zich. Ook persoonlijk contact met mensen vind ik erg belangrijk. Tijdens mijn job als logopedist gaf ik ook regelmatig opleidingen en presentaties aan collega’s, studenten en vrijwilligers in het ziekenhuis.”

“Hoewel ik mijn werk als logopedist graag deed, wilde ik wat meer projectwerk kunnen doen. En toen ik de vacature voor deze functie zag, was mijn interesse meteen gewekt. Deze functie combineert alles waar ik naar op zoek was: meewerken aan de inhoud van een project, contact met vrijwilligers en opleiding geven. En ik kan mij blijven engageren voor ouderen!”

Stijgende prijzen in woonzorgcentra

Ouderen trekken aan de alarmbel

Tekst: L.B. & J.R. Hoofdfoto: Catharina Vander Perre

Sinds mei 2022 stijgen de prijzen in woonzorgcentra drastisch. Ondertussen zijn we al een jaar verder, en bij de Vlaamse Ouderenraad blijven de ongeruste reacties van ouderen binnenstromen. Het aantal 85-plussers zal de komende 10 jaar met 23% toenemen. Velen van hen zullen vroeg of laat zorgnoden hebben, en daardoor zal ook de vraag naar woonzorgcentra toenemen. Hoog tijd dus, dat de noodkreten van ouderen gehoord worden. Wij gingen in gesprek met **Rosie** (81) en **Ronny** (69). Allebei zijn ze ongerust over de stijgende prijzen in het woonzorgcentrum.

Wat is er aan de hand met de woonzorgfactuur?

De hoge inflatie zet woonzorgcentra financieel onder druk. De snel stijgende personeels- en werkingskosten, in combinatie met de ontoereikende basisfinanciering vanuit de overheid, leiden tot financiële zorgen. Om het hoofd boven water te houden, zien woonzorgcentra zich genoodzaakt om de dagprijs die de bewoners betalen, te indexeren. De woonzorgfactuur stijgt hierdoor in sneltempo. Hoewel ook

de pensioenen geïndexeerd worden, gaat de stijging langs de inkomstzijde absoluut niet gelijk op.

Onze directeur Nils Vandenweghe rekende het even uit: "In januari 2022 bedroeg het gemiddeld pensioen als werknemer 1 265 euro per maand. Tegen eind 2022 was dit bedrag na verschillende indexaties met zo'n 130 euro gestegen. Uit cijfers die ouderenorganisatie OKRA opvroeg, blijkt dat de prijzen van woonzorgcentra doorheen 2022 met

197 euro per maand stegen. Dat is een veel sterkere stijging dan het gemiddelde pensioen. De kloof tussen een gemiddeld pensioen en een gemiddelde woonzorgfactuur groeide dus op een jaar tijd met zo'n 70 euro per maand. De gemiddelde vaste factuur komt daarmee op zo'n 2 096 euro per maand. En dan hebben we nog niet eens de supplementen in rekening gebracht, die bovenop de dagprijzen komen als vergoeding voor onder meer een internet- of telefonieabonnement of een kappersbezoek. Ook die extra kosten stijgen."

“ De kloof tussen een gemiddeld pensioen en een gemiddelde woonzorgfactuur groeide op een jaar tijd met zo'n 70 euro per maand. En dan hebben we nog niet eens de supplementen in rekening gebracht.

Vlaamse Ouderenraad slaat alarm

Dat het woonzorgcentrum onbetaalbaar wordt, blijkt uit de vele ongeruste signalen van bewoners en hun familieleden die de Vlaamse Ouderenraad bereikten. "Ook de recente barometer van de Koning Boudewijnstichting bevestigt dat een grote groep ouderen wakker ligt van de woonzorgfactuur. En hoewel de gemiddelde verblijfsduur in het woonzorgcentrum slechts anderhalf jaar bedraagt, zijn er evenveel ouderen die veel langer in het woonzorgcentrum wonen. Velen onder hen ervaren financiële stress en zijn onzeker of ze de factuur wel zullen kunnen blijven dragen, of ver genoeg zullen springen met hun spaargeld."

“ Alle kosten en ontoereikende financiering afwentelen op de bewoners, is in onze ogen niet meer houdbaar. Er is dringend actie nodig van de overheid.

"Alle kosten en ontoereikende financiering afwentelen op de bewoners, is in onze ogen niet meer houdbaar", besluit Vandenweghe. "Er is dringend actie nodig van de overheid om te komen tot een meer doeltreffend beleid dat voorzieningen de nodige financiële ademruimte biedt én oog heeft voor de betaalbaarheid van de oudere zorggebruiker."

Twee ouderen getuigen over hun situatie

Rosie* (81): "Soms denk ik dat het niet zo erg zou zijn, mocht ik morgen niet meer wakker worden"

De man van Rosie woont al 3,5 jaar in een woonzorgcentrum. Rosie zelf verhuisde naar een assistentiewoning daar vlakbij. Doordat ze hun huis verkochten, hebben ze een financiële buffer. En de man van Rosie heeft ook een goed pensioen. Toch nemen de facturen van het woonzorgcentrum een grote hap uit hun budget.

"Elke maand moet ik zo'n 1 500 euro van onze spaarrekening overschrijven om rekeningen te betalen. De facturen van het woonzorgcentrum, verzekeringen en andere onkosten... Alles moet betaald worden, en dat is altijd even slikken. Zeker als ik erover nadenk dat de voorbije jaren zo al 75 000 euro van ons spaargeld verdween."

“ Ik begrijp dat alles duurder wordt, ook ons pensioen is geïndexeerd. Maar helaas niet genoeg om de extra kosten te dekken.

Verdwenen spaarcenten

"Ik begin mij de laatste tijd zorgen te maken over al die rekeningen. Ik ben opgegroeid met het idee dat je goed op je centen moet letten en vooral niet meer mag uitgeven dan wat er binnenkomt, maar dat heb ik moeten loslaten. Het woonzorgcentrum kondigde recent aan dat de dagprijs zal stijgen van 61,50 euro naar 69,50 euro. Dat wil zeggen dat er op de factuur maandelijks 240 euro zal bijkomen. Ik begrijp dat alles duurder wordt, ook ons pensioen is geïndexeerd. Maar helaas niet genoeg om de extra kosten te dekken. En wat als ik binnenkort ook naar het woonzorgcentrum moet verhuizen? Dan zullen we het niet lang redden, vrees ik."

"De kinderen zeggen wel dat ze kunnen bijspringen als het nodig is, maar ik wil hen dat niet vragen. Als het ooit zover komt, hoop ik dat het OCMW ons uit de nood kan helpen. Soms denk ik zelfs dat het niet zo erg zou zijn, mocht ik morgen niet meer wakker worden. Financieel zou ons dat eigenlijk het beste uitkomen."

**Rosie is een schuilnaam. De echte naam is gekend bij de redactie.*

Ronny (69): “Ik kan amper genieten, omdat ik continu moet rekenen hoeveel ik kan uitgeven”

Ronny woont al enkele jaren in een woonzorgcentrum. Dankzij de zorgbudgetten die hij ontvangt, komt hij vandaag nog net rond. Maar ook hij voelt de stijgende prijzen, waardoor hij zich zorgen begint te maken. Hij moet steeds meer basisaankopen laten, en dat weegt door.

“Op 6 maanden tijd is de prijs in het woonzorgcentrum met 11% gestegen. Ik heb de directie over die stijging aangesproken, maar zij lieten mij weten dat die prijsstijging noodzakelijk was om het woonzorgcentrum draaiende te houden. Dat het geen taboe is om over te praten, vind ik een pluspunt. Ik heb ook het Vlaams Agentschap Zorg en Gezondheid gemaild met mijn zorgen over de stijgende prijzen. Zij bevestigden dat de indexering in lijn is met de regelgeving.”

Groeiende kloof

“Dat de prijzen stijgen, opdat het woonzorgcentrum goede zorg kan blijven toedienen, daar heb ik begrip voor. Het zorgpersoneel betalen, kost geld. Al vind ik wel dat de prijs die wij betalen voor de zorg hier, transparanter kan. De maandelijkse rekening die ik ontvang? Daar begrijp ik niks van. En wanneer ik extra informatie vraag aan de medewerkers over mijn rekening, kunnen zij mij ook niet helpen. Bovendien vind ik de zorg hier niet altijd kwaliteitsvol. Er is een personeelstekort, waardoor ik soms maar om 11 uur 's morgens gewassen wordt. En toch betaal ik een hoge dagprijs. Het woonzorgcentrum kan daar niet aan doen, maar ik vind wel dat de overheid in zulke situaties iets kan ondernemen. Bijvoorbeeld een extra tegemoetkoming voor de medewerkers, zodat er meer mensen in de zorg willen werken.”

“Daarbovenop stijgt mijn pensioen niet evenredig mee met de dagprijs. De kloof tussen de prijs in het woonzorgcentrum en mijn pensioen wordt groter en groter. In januari 2022 bedroeg mijn pensioen 1 427,71 euro, en mijn verblijf in het woonzorgcentrum kostte mij 1 499,68 euro. Vandaag krijg ik 1 594,21 euro pensioen, maar mijn factuur van het woonzorgcentrum bedraagt ondertussen 1 949,41 euro. De kloof tussen mijn pensioen en mijn rekening bedraagt momenteel dus maandelijks 355,30 euro. De regering besliste wel dat het zorgbudget voor zwaar zorgbehoevenden met 5 euro zou stijgen, maar dat is als een druppel op een hete plaat. Omdat ik zware zorgnoden heb en een laag inkomen, kan ik wel rekenen op een tweede tegemoetkoming. Het zorgbudget voor ouderen met een zorgnood. Dankzij die tegemoetkoming kan ik die kloof net dichten.”

Steeds meer bezuinigen

“Ik kan mij niet veel extraatjes meer permitteren. Vroeger kocht ik geregeld snoepjes en frisdrank, en 's avonds dronk ik graag een glaasje porto. Dat doe ik nu niet meer. Wanneer ik mee wil op uitstap met het woonzorgcentrum, of wanneer ik wil deelnemen aan een activiteit, kost dat geld. Ook daar bezuinig ik op. En hoewel het eten hier erg lekker is, wil ik soms ook eens iets anders. Zo kon ik bijvoorbeeld echt genieten van een belegd broodje

martino. Maar dat is voor mij zowat onbetaalbaar geworden.”

“Wanneer ik mee wil op uitstap met het woonzorgcentrum, of wanneer ik wil deelnemen aan een activiteit, kost dat geld. Ook daar bezuinig ik op.”

“Ik durf bijna niet klagen, omdat ik weet dat andere bewoners nog een heel stuk slechter af zijn. Sommige krijgen OCMW-steun, maar nog steeds moeten zij krabben om rond te komen. Andere bewoners krijgen hulp van familieleden, maar niet iedereen wil of kan rekenen op familie. En niet alle kinderen kunnen de rekeningen van hun ouders blijven betalen. Het woonzorgcentrum waar ik verblijf, behoort dan zelfs nog tot een van de goedkopere voorzieningen.”

“Dat ik moet bezuinigen, maakt me droevig. Ik heb mijn hele leven hard gewerkt. Ik lijd aan een ongeneeslijke aandoening, en zou dus zoveel mogelijk uit mijn laatste levensjaren willen halen, maar ik kan amper nog genieten. Ik ben continu aan het rekenen hoeveel ik kan uitgeven.”

Ronny en Rosie zijn niet de enige ouderen met zorgen. Op onze website alleen al deelden een dertigtal ouderen hun bezorgdheden over de stijgende prijzen met ons.

Heb jij ook zorgen? Laat het ons weten via www.vlaamse-ouderenraad.be/actualiteit/oproep/woonzorgcentrum.

Wil je meer lezen over de stijgende prijzen? Onze directeur Nils Vandenweghe schreef een opinie over dit topic voor Sociaal.Net. Je kan het lezen via www.sociaal.net/opinie/woonzorgcentrum-is-te-duur-vlaamse-ouderenraad.

Wat maakt dat mensen al dan niet verhuizen?

“Overheden moeten woningen voorzien op maat van de inwoners”

Het is een ambitie van de Vlaamse overheid om tegen 2040 slimmer om te gaan met onze beschikbare ruimte. Het gevolg is dat wij misschien compacter zullen moeten gaan wonen, in vergelijking met vandaag. Om te onderzoeken hoe ze dat kan aanpakken, startte de overheid het ‘Belevingsonderzoek naar beïnvloeders bij woonveranderingen en niet-veranderingen’. Daarvoor schakelde ze de hulp in van twee onderzoeksbureaus: Urban Connector en Endeavour. Wij gingen met de onderzoekers in gesprek.

Tekst: L.B. & E.M.

Wat hebben jullie in het onderzoek precies onderzocht?

Karim Cherroud, zaakvoerder Urban

Connector: “Tegen 2040 gaan we met 400 000 huishoudens meer zijn dan vandaag. Dat is een hele hoop. En tegelijkertijd willen we over 20 jaar slechts evenveel ruimte gebruiken als vandaag. Maar natuurlijk moeten we voor iedereen een plaats vinden om te wonen, te werken, te sporten, te genieten van cultuur en noem maar op.”

“Met ons onderzoek geven wij de overheid inzicht in waarom mensen op een bepaalde plek gaan wonen, waarom ze ervoor kiezen om te verbouwen, en waarom ze ervoor kiezen om te verhuizen. Wat beïnvloedt hen bij het maken van die keuzes? Wanneer je die zogenoemde beïnvloeders kent, kan je daarop inspelen.”

Sophie Leroy, projectmanager bij Endeavour: “Tijdens het onderzoek gingen we onder meer in gesprek met diverse groepen mensen over hun woonvoorkeuren. Ouderen,

mensen in armoede, alleenstaanden, jonge gezinnen, anderstalige nieuwkomers ... We keken verder dan het klassieke gezin en probeerden oog te hebben voor verschillende leeftijdsgroepen en persoonlijke situaties. Aanvullend gingen er ook gesprekken door met experts.”

Zijn er bepaalde getuigenissen uit die gesprekken bijgebleven?

Leroy: “Ja. Zo was er een ouder koppel dat na de verhuis naar een appartement de voordelen ervan inzag, zoals het extra gevoel van veiligheid. In een appartement heb je namelijk een gemeenschappelijke voordeur én een eigen voordeur. In hun alleenstaande woning voelden ze zich niet altijd even veilig.”

Cherroud: “Door die gesprekken krijg je inzicht in hoe mensen denken. Dan komen sommige getuigenissen echt binnen. Veel ouderen willen zolang mogelijk in hun gezinswoning blijven wonen. Anderen kiezen ervoor om te verhuizen naar een appartement dat minder groot is. Daardoor kunnen ze nog lang zelfstandig wonen. Die zelfstandigheid is heel belangrijk. Veel ouderen hebben daarom schrik om te moeten verhuizen naar een woonzorgcentrum. Ze denken dat ze daar geen eigen beslissingen meer kunnen of mogen nemen.”

“Veel projectontwikkelaars beginnen te bouwen, zonder dat ze de doelgroep leren kennen en hun noden capteren. Ontwikkelaars moeten outreachend leren werken.”

Wat gaan jullie doen met de resultaten van het onderzoek?

Cherroud: “In de eerste plaats gaan die resultaten uiteraard naar de Vlaamse overheid, opdat die ermee aan de slag kan. De overheid kan Vlamingen alleen maar overtuigen om compacter te gaan wonen, als ze ook rekening houdt met hun woonbehoeften. Dat is zo voor ouderen, maar ook voor andere groepen zoals jonge gezinnen en alleenwoners.”

De zes beïnvloeders van wonen

Uit het onderzoek werden zes redenen gevonden die bepalen waarom iemand een bepaalde woonkeuze maakt.

Intrinsieke motivatie	De motivatie vanuit de persoon zelf. <i>Bijvoorbeeld het gevoel van veiligheid.</i>
Sociale motivatie	De beïnvloeding door de mensen rondom je. <i>Bijvoorbeeld kinderen die zich zorgen maken omdat hun ouders vaak vallen, en hen aanmoedigen om te verhuizen.</i>
Woonervaring	De ervaring die je overhoudt aan een woning. <i>Bijvoorbeeld een afgelegen woning versus een woning in een meer bruisende buurt.</i>
Aanbod	Hoeveel woningen, appartementen en alternatieve woonvormen zijn er? En waar zijn die gevestigd?
Betaalbaarheid	Kies je voor een duur appartement in een stadskern, of voor een huis met minder comfort buiten de kern?
Kennis en informatie over de mogelijkheden	Wanneer een stad of gemeente de inwoners uitgebreid informeert over de woonopties in de regio, hebben inwoners sneller het gevoel dat ze een onderbouwde keuze kunnen maken.

"Ook architecten, projectontwikkelaars en andere ruimtelijke planners houden best rekening met verschillende noden, wanneer ze bijvoorbeeld een woonzorgcentrum bouwen. Of een assistentiewoning. Of een toegankelijk appartement. Sommige mensen willen niet verhuizen omdat ze drempels ervaren. Het is aan de ruimtelijke planners om die drempels weg te werken. Ons onderzoek kan hen inzicht geven in die drempels en het wegwerken ervan."

Leroy: "Klopt. Veel projectontwikkelaars beginnen te bouwen, zonder dat ze de doelgroep leren kennen en hun noden capteren. Ontwikkelaars moeten - net zoals hulpverleners en andere professionals - outreachend leren werken. Ze moeten de stap zetten om in gesprek te gaan met de doelgroep, partners aanspreken en sociale diensten en andere hulpverleners betrekken bij hun project. Door interdisciplinair samen te werken, kan er echt op maat van diverse burgers gebouwd worden."

Hoe ziet volgens jullie een ideale buurt eruit?

Cherroud: "Nu wonen er veel ouderen met twee of alleen in een gezinswoning. Dat is niet interessant voor de maatschappij. En eigenlijk ook niet altijd voor de ouderen zelf. Daardoor moeten ze een huis verwarmen en onderhouden dat vaak te groot is. Tegelijk zijn jonge gezinnen op zoek naar een gezinswoning. Dat zou een *match* kunnen zijn. Moeten die oudere bewoners daarom direct verhuizen naar een woonzorgcentrum? Neen, maar zij kunnen misschien wel een nieuwe thuis vinden in een appartement of andere woonvorm waar het comfortabel wonen is."

"Op het moment dat je beslist om te verhuizen, kan je ook uitkijken naar een woning die goed bereikbaar is. Waar er zorg nabij is. En vooral een woning die betaalbaar is. Ook kunnen rekenen op burenhulp is een element waar op dat moment rekening mee gehouden kan worden."

Urban Connector is een innovatie- en adviesbureau voor wie bouwt aan duurzame steden en warme buurten. Meer informatie over het bureau vind je op www.urbanconnector.be.

Endeavour is een sociaalruimtelijk onderzoeksbureau. Meer informatie over het onderzoeksbureau vind je op www.endeavours.eu.

In gesprek met

ZorgLab Aalst

Een stadsdienst die onderzoek doet naar toegankelijke woningen

Zorglab Aalst werd als expert betrokken in het voorgaand onderzoek naar de beïnvloeders van wonen. De organisatie ontstond uit één van de Vlaamse Zorg Proeftuinen. Het Lab onderzoekt verschillende zorgtopics, zoals levenslang in de eigen woning wonen, eenzaamheid en mantelzorg. **Heidi Tonnelier**, panelmanager ZorgLab, vertelt ons meer over de werking van ZorgLab Aalst.

Samenwerking troef

ZorgLab Aalst is ontstaan uit één van de Vlaamse Zorg Proeftuinen. Bedrijven, organisaties en onderzoeksinstituten kunnen een beroep doen op het Lab bij hun denkwerk rond oplossingen voor uitdagingen in gezondheid en zorg. Het ZorgLab is gekoppeld aan de diensten economie en zorginnovatie van de stad Aalst, maar eigenlijk werkt het ZorgLab met verschillende diensten samen. "Zo hebben we bijvoorbeeld een sterke samenwerking met het OCMW, de woonzorgcentra en ziekenhuizen. Ook de eerstelijnszone van Aalst wordt nauw betrokken bij onze projecten", legt Tonnelier uit.

Soms zet het ZorgLab een project op poten op vraag van een stadsdienst. Soms op vraag van een externe partner. "Als de stad bijvoorbeeld meer informatie wilt over de toegankelijkheid van openbare ruimtes, organiseren wij een bevraging bij buurtbewoners. Maar onlangs schakelde ook een thuiszorgorganisatie onze hulp in. Samen met hen zetten we een procedure op voor patiënten die werden ontslagen uit het ziekenhuis, maar thuis wel verder opgevolgd moesten worden."

Testpanel van ouderen

Omdat het ZorgLab een soort van laboratorium is waar oplossingen uitgetest worden, rekent het steevast op een testpanel. "Het Lab zet echt in op co-creatie. We testen dus nooit alleen. Daarom hebben we alle 65-plussers uit de stad aangeschreven met de vraag of ze interesse hadden om samen met ons zaken uit te testen. Vandaag hebben we een 100tal ouderen waarop we kunnen rekenen. Zij testen bijvoorbeeld de toegankelijkheid van openbare ruimtes en gebouwen, ze vullen vragenlijsten in of nemen deel aan focusgroepen", knikt Tonnelier trots.

Maar ook mensen die geen deel uitmaken van het testpanel, kennen ZorgLab Aalst goed. "We proberen aanwezig te zijn op verschillende evenementen die georganiseerd worden in de stad. Als mensen ons regelmatig zien, verkleint de afstand tussen ons. Zo krijgen ze meer vertrouwen in wat wij doen en gaan ze ook sneller signalen doorspelen. En dat is belangrijk, want wij zijn een stadsdienst. Dat wil dus zeggen dat wij werken voor de burgers. Onze prioriteit is luisteren naar de burgers, en inspelen op wat zij willen en nodig hebben."

Een woning als showroom

Het ZorgLab steekt veel tijd in onderzoek naar het zolang mogelijk in de eigen woning blijven wonen. "Dat project heet Pro Domo", knikt Tonnelier. "In het kader van dat project hebben we bijvoorbeeld een open demonstratiewoning opgezet."

Die open demonstratiewoning is eigenlijk een showroom-model van een aangepast huis. "Mensen vinden er tips hoe ze hun huis of appartement kunnen aanpassen wanneer ze graag levenslang in hun eigen woning willen blijven wonen. De woning is bijvoorbeeld ook rolstoeltoegankelijk, en ook modern en huiselijk gebouwd. De aanpassingen zijn niet stigmatiserend."

Levensloopbestendige woning

Op de website van het ZorgLab vinden mensen ook tal van tips over het aanpassen van hun woning. "We ontwikkelden aanbevelingen waarmee mensen aan de slag kunnen, wanneer ze hun woning levensloopbestendig willen maken. De aanbevelingen laten mensen nadenken over de trappen in

de woning, en de toegankelijkheid van de keuken of de badkamer", legt Tonnelier uit.

Wanneer uit de tools op de website blijkt dat mensen in een woning wonen die niet zo toegankelijk is, verwijst het Lab door naar de mutualiteit. "Een ergotherapeut van de dienst woningaanpassingen van de mutualiteit, gaat dan langs bij iemand thuis. Samen bekijken ze welke zaken aangepast moeten worden."

“ We testen nooit alleen. We kunnen op een 100tal ouderen rekenen die onder andere de toegankelijkheid van openbare ruimtes en gebouwen testen.

ZorgLab Aalst informeert inwoners ook over premies. "De Vlaamse aanpassingspremie is bijvoorbeeld een verbouwingspremie voor 65-plussers die hun woning willen aanpassen aan hun noden en behoeften. Met die premie kunnen ouderen onder andere trappen in de woning wegwerken", bevestigt Tonnelier.

In de toekomst hoopt het ZorgLab om nog verder onderzoek te doen rond toegankelijkheid. "Ik hoop echt dat Aalst een toegankelijke stad wordt. Daarvoor gaan we blijven participeren met inwoners. Maar ook met zorgondernemers, stadsdiensten en hulpverleners. Iedereen moet op maat van de burgers werken, alleen dan kunnen we hen zo goed als mogelijk ondersteunen."

De Zorg Proeftuinen zijn een initiatief van de Vlaamse overheid om het aanbod van ouderenzorg betaalbaar, toegankelijk en dicht bij de mensen te houden. Er zijn verschillende proeftuinen in Vlaanderen.

Meer informatie over de Zorg Proeftuin van Aalst vind je op www.aalst.be/zorglab-aalst.

Bewindvoering: wat is het wel en wat is het niet?

In het leven neem je elke dag beslissingen. Soms banale beslissingen, zoals wat je gaat eten. Maar soms ook serieuze beslissingen, bijvoorbeeld over het verkopen van je huis. Of het betalen van rekeningen. Of het afsluiten van verzekeringen. Maar niet iedereen is in staat om die beslissingen (alleen) te nemen. Wanneer je dementie hebt of psychisch kwetsbaar bent, kan je iemand anders beslissingen in jouw plaats laten nemen: een bewindvoerder.

Maar wat is bewindvoering precies? Wie kan er aangesteld worden als bewindvoerder? En wat is het verschil tussen bewindvoering en een zorgvolmacht? **Dieter Vanoutrive**, waarnemend vrederechter van het kanton Deinze, legt het ons uit tijdens een boeiend gesprek.

Jij bent waarnemend vrederechter. Wat moeten we ons bij die functietitel voorstellen?

Vanoutrive: "Wanneer mensen horen dat ik vrederechter ben, denken ze al snel dat ik enkel burenruzies oplos. En geschillen tussen burens oplossen is inderdaad een deel van mijn job. Maar daarnaast behandel ik ook huur- of pachtproblemen, onteigeningen, betwistingen met nutsbedrijven en alle geschillen die over een bedrag gaan dat lager is

dan 5 000 euro. Maar 75% van mijn tijd ben ik bezig met het opzetten en opvolgen van bewindvoeringen."

"Wanneer iemand niet meer in staat is om zelf beslissingen te nemen, stel ik als vrederechter iemand aan die beslissingen neemt in zijn plaats of samen met hem. Dat wordt bewindvoering genoemd en is een vorm van gerechtelijke bescherming. Ik stel een bewindvoerder aan en blijf

het dossier ook opvolgen. In België zijn er heel wat mensen die op die manier beschermd worden. Alleen al in mijn kanton zijn er meer dan 800 beschermde personen."

“Wanneer iemand niet meer in staat is om zelf beslissingen te nemen, stel ik als vrederechter iemand aan die beslissingen neemt in zijn plaats, of samen met hem.

Wie wordt er meestal gerechtelijk beschermd?

Vanoutrive: "Ouderen met dementie, bijvoorbeeld. Of mensen die een psychiatrische aandoening hebben. Ook jonge mensen kunnen beschermd worden via bewindvoering. Iedereen die 18 jaar of ouder is en gezondheidsproblemen heeft, kan indien nodig rekenen op gerechtelijke bescherming."

"Dat gezondheidsprobleem kan zowel lichamelijk als geestelijk zijn. Iemand die bijvoorbeeld een zware fysieke beperking heeft, en daardoor niet meer naar de bank kan gaan om betalingen uit te voeren, kan ook een bewindvoerder krijgen. Zeker wanneer die persoon ook niet digitaal kan bankieren. Ook iemand die slechtziend of slechthorend is, kan beschermd worden. De enige voorwaarde is dat de aandoening aangetoond wordt aan de hand van een medisch attest."

Je praat over 'gerechtelijke bescherming'. Tegen wat moeten personen die zelf geen beslissingen meer kunnen nemen, beschermd worden?

Vanoutrive: "Bescherming is ruim. Iemand kan zowel beschermd worden tegen zichzelf als tegen anderen. Maar concreet spreken we bij bewindvoering

over bescherming van goederen en bescherming van personen. Zo kan iemand met dementie onbewust zijn handtekening zetten onder een papier om zijn huis te verkopen, zonder dat die daar zelf de gevolgen van beseft. In dat geval organiseren we bescherming van de goederen. Bescherming van de persoon organiseren we vooral voor jonge mensen, om bijvoorbeeld te vermijden dat ze halsoverkop zouden trouwen of een kind zouden erkennen waarvan ze niet de vader zijn. We organiseren ook nooit meer bescherming dan nodig. Iemand kan problemen hebben met administratie en geldzaken, maar nog perfect in staat zijn om te beslissen over zijn persoon."

"Als iemand al in een beschermde omgeving zit, bijvoorbeeld een zorginstelling, moeten we zelden bescherming van de persoon organiseren. De kans dat iemand dan halsoverkop zal trouwen of een kind zal erkennen, is in die situatie eerder klein."

“We organiseren nooit meer bescherming dan nodig. Iemand kan problemen hebben met administratie en geldzaken, maar nog perfect in staat zijn om te beslissen over zijn persoon.

"Daarnaast neemt de bewindvoerder de laatste jaren ook dikwijls de rol op van sociaal assistent. Ik ben zelf ook jaren bewindvoerder geweest. Ik kwam dan soms tussen voor personen die in een woonzorgcentrum woonden. Wanneer ik zag dat ze daar niet de zorg kregen waar ze recht op hadden, klopte ik op tafel. Als bewindvoerder verdedigde je tenslotte de belangen van de beschermde persoon. Ook bescherming van de hulpverlening valt

daaronder, wanneer die een steek laat vallen."

Hoe verloopt zo'n aanvraag tot bewindvoering?

Vanoutrive: "Wanneer er een beroep gedaan wordt op bewindvoering, moet dat altijd officieel aangevraagd worden. Dat moet tegenwoordig digitaal. Die aanvraag kan ook via een computer die beschikbaar is op het vreedegerecht, met behulp van de griffier. Meestal gebeurt die aanvraag door familieleden van de kwetsbare persoon, maar ook hulpverleners of zelfs bankmedewerkers kunnen een aanvraag indienen voor bewindvoering. Bijvoorbeeld een bankdirecteur die merkt dat een van zijn cliënten meermaals geen goede, financiële keuzes meer neemt. Iemand kan de aanvraag ook voor zichzelf indienen, wanneer hij merkt dat het nemen van beslissingen niet meer evident is."

"Wanneer er een aanvraag is ingediend, gaat de vrederechter op pad. Hij gaat langs bij de kwetsbare persoon, om te oordelen in hoeverre die nog in staat is om zelf beslissingen te nemen. De vrederechter gaat ook in gesprek met de omgeving van de beschermde persoon, zoals naasten en hulpverleners. Op basis van al die info maakt de vrederechter een beslissing over het soort bescherming dat de persoon nodig heeft. Want soms kan iemand wel nog kleine aankopen doen – zoals naar de supermarkt gaan en voeding kopen – maar geen grote aankopen. Dan kan een beperkt bewind volstaan. In dat geval beheert de beschermde persoon nog zelf zijn dagelijkse geldzaken, maar beheert de bewindvoerder zijn spaargeld."

"Soms is een persoon tijdelijk niet meer in staat om beslissingen te nemen. Bijvoorbeeld nadat iemand een hersenbloeding kreeg en in revalidatie is. Dan wordt die persoon tijdelijk beschermd van personen en goederen. Wanneer de revalidatie goed loopt en de persoon herstelt, kan de bewindvoering beëindigd worden. Om die reden moet

een bewindvoeringsdossier blijvend opgevolgd worden. Wanneer de situatie verandert, verandert de bescherming ook.”

“De bewindvoerder moet zich ook aan bepaalde regels houden. Hij moet bijvoorbeeld alle uitgaven die hij doet met het geld van de beschermde persoon, bijhouden in een boekhouding. Zo kan de vrederechter controleren dat er geen misbruik wordt gemaakt.”

Wie kan er als bewindvoerder aangesteld worden?

Vanoutrive: “Er kan een familiale bewindvoerder worden aangesteld, of een professionele bewindvoerder. Dat is dan meestal een gespecialiseerd advocaat waar de vrederechter vertrouwen in heeft. Een bewindvoerder heeft recht op terugbetaling van de kosten die hij maakt. Bijvoorbeeld de verplaatsingskosten van en naar de beschermde persoon. Want het is de bedoeling dat de bewindvoerder en de beschermde persoon op regelmatige basis contact hebben, zowel fysiek als telefonisch. Professionele bewindvoerders worden – na voorafgaande controle en goedkeuring door de vrederechter – ook vergoed voor hun werk. Het is tenslotte hun broodwinning. Als een dicht familielid bewindvoerder is, verwachten we dat die dat werk gratis doet. Vanuit de familiale solidariteit. Maar ook daarop zijn uitzonderingen mogelijk.”

“De vrederechter blijft tijdens de bewindvoering altijd bereikbaar. Als de bewindvoering niet goed loopt, is het de taak van de vrederechter om dat te onderzoeken en eventueel in te grijpen. En voor alle belangrijke beslissingen die een bewindvoerder wil nemen, moet hij formele toestemming vragen aan de vrederechter.”

“ Voor alle belangrijke beslissingen die een bewindvoerder wil nemen, moet hij formele toestemming vragen aan de vrederechter.”

“De verkoop van een huis moet bijvoorbeeld altijd met de vrederechter doorsproken worden. Ik onderzoek dan of het wel nodig is dat de beschermde persoon zijn huis verkoopt. Want soms handelt een bewindvoerder te rationeel, en houdt hij geen rekening met de noden en wensen van de beschermde persoon. Woont iemand in een woonzorgcentrum, maar hecht hij nog veel emotionele waarde aan zijn huis? Bezoekt hij zijn huis nog op regelmatige basis? En heeft hij voldoende financiële middelen om het verblijf in het woonzorgcentrum te betalen, zonder dat hij zijn huis verkoopt? Dan ga ik als vrederechter oordelen dat de verkoop van het huis niet nodig is. Dat heet bewind op maat. Inspelen op de belangen van de beschermde persoon.”

Kan een bewindvoerder uit zijn ambt worden ontzet?

Vanoutrive: “Ja, soms wordt een bewindvoering vervangen. Bijvoorbeeld omdat de bewindvoerder misbruik maakt van de situatie. Ik heb al cases meegemaakt, waarbij (klein)kinderen aangesteld worden als bewindvoerder voor hun (groot)ouders. En dan blijkt dat ze geld stelen. Of ouders die bewindvoerder zijn van hun kinderen met beperking, en het geld van het kind gebruiken om op reis te gaan of een zwembad te laten installeren voor zichzelf. Ongelooflijk! In zo'n geval wordt er dan alsnog een professionele bewindvoerder aangesteld. Maar ook een professionele bewindvoerder kan fouten maken of geld stelen van de beschermde personen. Al komt misbruik door professionele bewindvoerders eerder zelden voor, terwijl ik wel regelmatig word geconfronteerd met misbruik bij familieleden.”

“Om misbruik tijdig te kunnen detecteren, volgt een vrederechter elk dossier blijvend op. Maar misbruik is niet altijd makkelijk te controleren. Niet elke bewindvoerder bewaart de boekhoudkundige documenten goed. Als de vrederechter ontdekt dat de bewindvoerder geld steelt, wordt die onmiddellijk ontzet uit zijn ambt. Soms wordt er een strafklacht neergelegd, opdat de bewindvoerder veroordeeld kan worden. Maar soms raad ik het neerleggen van een strafklacht ook af. Het kan gebeuren dat de bewindvoerder een goede band heeft met de beschermde persoon – ondanks het misbruik. Dan laat ik de bewindvoerder het geld liever terugbetalen via een afbetalingsplan, dan via een strafklacht.”

“Misbruik is niet de enige reden waarom een bewindvoerder ontzet wordt uit zijn ambt. Soms klikt het ook gewoon niet tussen de bewindvoerder en de beschermde persoon. Ook dan wordt er gekeken om iemand anders aan te stellen.”

Wat is het verschil tussen een zorgvolmacht en bewindvoering?

Vanoutrive: “Bij een zorgvolmacht kies je zelf een persoon die volmacht heeft om in jouw plaats beslissingen te nemen. Zorgvolmacht is bijvoorbeeld een manier die vaak wordt ingezet bij getrouwde koppels. Wanneer de ene partner dementie heeft, neemt de andere partner dan alle beslissingen alleen. Bij een zorgvolmacht komt er geen vrederechter aan te pas, bij bewindvoering wel. Waar bij de bewindvoering toestemming gevraagd moet worden aan de vrederechter – wanneer een koppel het huis wil verkopen bijvoorbeeld – moet dat bij een zorgvolmacht dus niet.”

“Het nadeel van een zorgvolmacht is dan weer dat er geen controle is, tenzij dat in de zorgvolmacht voorzien is. Maar als een ouder bijvoorbeeld een zorgvolmacht geeft aan een kind, en dat kind misbruikt die volmacht, kan dat wel gesignaleerd worden aan de vrederechter. Die kan dan tussenkomen en de zorgvolmacht vervangen door een bewindvoering.”

Discriminatie op de arbeidsmarkt

Tekst: L.B. & M.S. Foto Lagae: Marco Mertens

“Ook ouderen willen deel uitmaken van een team”

Als 60-plusser nog op zoek gaan naar een nieuwe job? Het is niet altijd evident. Je motivatie mag nog zo groot zijn, niet elk bedrijf wil investeren in oudere medewerkers. Nochtans bezitten ouderen tal van kwaliteiten die een bedrijf ten goede kunnen komen. Dat weet ook **Anouk Lagae**, CEO van het talent placement bedrijf Accent.

Wat is Accent voor bedrijf?

Lagae: “In de volksmond is Accent een uitzendbureau, ofwel een bedrijf dat mensen die werk zoeken helpt, en anderzijds ook bedrijven die medewerkers zoeken helpt. Maar wij noemen onszelf liever een talent placement bedrijf. Wij zijn op zoek naar talent, en wij zoeken voor dat specifiek talent een geschikte functie in een bedrijf. We zien in iedereen een potentieel, vandaar dat we ook verschillende takken hebben. Zoals Sixie, een uitzendkantoor voor 60-plussers en gepensioneerden.”

We horen steeds vaker over discriminatie op de arbeidsmarkt. Onlangs was er nog een onderzoek van de UGent dat concludeerde dat leeftijd de grootste discriminerende factor is. Hoe ervaren jullie dat?

Lagae: “Discriminatie is een zwaar begrip. Wij gebruiken liever het begrip ‘onbewuste vooroordelen’. En ja, die zijn er

wel. Als we een bedrijf vijf cv's sturen van profielen die aan alle criteria voldoen, merken we toch dat jongere profielen sneller op gesprek mogen dan ouderen. En hetzelfde geldt voor mensen met een migratieachtergrond. Hebben er drie mensen een Vlaamse naam en twee mensen een naam die op een migratieachtergrond wijst, dan mogen in een aantal gevallen helaas enkel de eerste drie op gesprek. Leeftijd is sowieso de grootste factor waarop werkgevers afknappen. Afkomst de tweede. Maar ook geslacht speelt soms zelfs een rol.”

“Cijfers van de Vlaamse overheid tonen aan dat 8,5% van de werkzoekenden binnen de maand een job vindt. Bij 50-jarigen daalt dat percentage naar 7,5%, en bij 55-plussers naar 2,5%. Dat komt omdat bedrijven vooroordelen hebben. Ze denken dat jongeren sneller zaken bijleren. Of dat ze nog een langere loopbaan bij hen voor de boeg hebben. Of dat

jongere medewerkers goedkoper zijn dan oudere. We merken dat, wanneer ouderen wel op gesprek mogen gaan, ze vaak goed overkomen en de job wél krijgen. Je ergens persoonlijk mogen voorstellen en je eigen verhaal mogen brengen, werkt altijd. Daarom is het belangrijk dat elke cv zonder vooroordelen wordt bekeken."

“ We merken dat jongere profielen sneller op gesprek mogen dan ouderen.

Welke vooroordelen leven er rond oudere medewerkers?

Lagae: "Werkgevers gaan ervan uit dat 60-plussers niet lang meer zullen werken. En dat ouderen hogere loonsverwachtingen hebben dan jongeren. Er wordt ook vaak gedacht dat ouderen niet meer mee zijn op digitaal vlak, of dat ze niet meer openstaan voor opleidingen."

"Wanneer wij die twijfels horen bij bedrijven, zetten we graag de troeven van oudere medewerkers in de verf. Ze zijn super loyaal aan het bedrijf waarvoor ze werken. En een 60-plusser kan nog makkelijk 7 jaar werken. Bovendien hebben oudere kandidaten erg veel werkervaring. Dat is een toegevoegde waarde voor een bedrijf dat voornamelijk uit jongere medewerkers bestaat – met bijgevolg minder ervaring. Nog een troef: in een stressvolle situatie blijven oudere medewerkers langer rustig. En niet te vergeten: ze zijn vaak meer flexibel, want ze hebben geen jonge kinderen meer."

Hoe kunnen die vooroordelen aangepakt worden?

Lagae: "Er is een spanningsveld op de markt. Er zijn veel openstaande vacatures, en tegelijkertijd zijn er veel sollicitanten die geen job vinden. Dat komt omdat onze maatschappij nog te vaak op zoek is naar het perfecte plaatje. Een werkgever heeft een profiel in zijn hoofd, en is enkel op zoek naar een

kandidaat die aan alle vinkjes voldoet. Maar zo werkt het niet. Zoek niet naar iemand met de perfecte ervaring, zoek wel naar iemand die goesting en potentieel heeft. Ook die persoon kan worden opgeleid tot de perfecte medewerker voor een bedrijf. En ja, ook oudere werkzoekenden kunnen worden opgeleid. Wees daar maar zeker van!"

Gaan jullie mee die strijd aan tegen die vooroordelen?

Lagae: "Uiteraard. Ook wij als talent placement bedrijf zetten daarop in. We trainen onze klanten om discriminatie en vooroordelen te vermijden. We voeren daarnaast mystery calls uit (anonieme telefoongesprekken door een inspecteur die zich voordoeft als een werkzoekende, red.), en we behalen daar goede resultaten mee. Merken we dat klanten toch discrimineren? Dan beëindigen we de samenwerking."

"Om dit kracht bij te zetten, hebben we een tijdje geleden besloten om met anonieme cv's te werken. Meer dan 100 bedrijven die klant van ons zijn, schreven zich in om deel te nemen aan ons pilootproject. Dat zoveel klanten daarvoor openstaan, hadden we nooit durven dromen. Van september tot december hebben we het project getest. En met succes. Dus sinds 1 februari werken we uitsluitend nog met anonieme cv's. Die bevatten geen foto, geen leeftijd, geen woonplaats en enkel initialen. Ze bevatten wel het aantal jaren werkervaring dat iemand heeft, en de diploma's of attesten die de kandidaat behaalde."

Er zijn ook mensen die na de wettelijke pensioenleeftijd toch blijven werken. Wat is hun motivatie?

Lagae: "Ook 60-plussers en gepensioneerden willen bezig blijven en plezier blijven vinden in een leuke job."

"Ook niet elke 60-plusser of oudere op pensioen wil nog voltijds werken. Sommige mensen werken nog enkele jaren 4/5e, andere werken deeltijds. Maar het gevoel om deel uit te maken

van een team, is voor de meeste mensen de drijfveer. Iets bijdragen aan de samenleving en ervaringen delen met anderen. Voor sommige mensen speelt het financiële aspect ook een rol. Wanneer ze een laag pensioen hebben bijvoorbeeld, of de dagelijkse kosten hoog oplopen. Maar die motivatie horen we niet zo vaak."

“ Iets bijdragen aan de samenleving en ervaringen delen met anderen, is voor de meeste mensen de drijfveer.

Kan de overheid meer inspanningen doen om discriminatie tegen te gaan?

Lagae: "Ik merk vooral dat iedereen, zowel de overheid als de samenleving, inziet dat er iets aan discriminatie moet worden gedaan. En dat is positief. Maar er zijn nog geen goede manieren gevonden om dat te implementeren. Soms komt er een voorstel, bijvoorbeeld om bedrijven een boete op te leggen wanneer ze bepaalde quota niet behalen. In mijn ogen is dat geen goede manier. Wanneer bedrijven enkel en alleen ouderen aannemen omdat het moet, en niet omdat ze het zelf willen, dan gaan oudere medewerkers er zich ook niet welkom voelen. Het aanwerven van ouderen of van mensen met een migratieachtergrond moet worden ingebed in de bedrijfscultuur. Alleen dan gaat die discriminatie op lange termijn verdwijnen."

Accent is mede-oprichter van Sixie. Een start-up die werk zoekt voor ouderen die actief willen blijven. Sixie begeleidt hen intensief.

Meer informatie over Sixie vind je op www.sixie.be.

Paul (65) deelt zijn ervaringen over de zoektocht naar een nieuwe job

Paul werkte tot zijn zestigste als vermogensbeheerder. Toen het bedrijf waarvoor hij werkte werd overgenomen, kon hij niet blijven. Maar op zoek gaan naar een nieuwe job, bleek niet evident.

“Nadat ik mijn job als vermogensbeheerder moest stopzetten, door een overname in het bedrijf waarin ik aan de slag was, ging ik op zoek naar een job in een andere sector. Want ook al ben ik al 60-plus, ik vind het nog steeds fijn om nieuwe dingen bij te leren.”

Geen succesverhaal

“Maar een nieuwe functie zoeken in een andere sector, werd geen succesverhaal. Komt het door mijn leeftijd en het feit dat organisaties mij ‘te duur’ vinden? Of hebben organisaties geen zin om een 60-plusser op te leiden? Ik heb geen idee. Ik meldde me ook aan bij tal van rekruteringsbureaus. Maar die bureaus hadden altijd zulke gedetailleerde vereisten, dat ik nergens aan kon tippen.”

“Door het feit dat ik maar geen nieuwe job vond, ben ik zes maanden niet actief geweest op de arbeidsmarkt. Toen vond ik een tijdelijke job als boekhouder, dankzij een goede kennis van mij die wist dat ik op zoek was naar een job en vertrouwde op mijn kennen en kunnen. Dat je mensen rondom je hebt die in je geloven, dat is belangrijk. Zonder mijn netwerk was ik toen nooit aan een job geraakt.”

“Ik doe nu veel atypische jobs, waar ik vroeger nooit voor zou hebben opengestaan.”

Atypische jobs

“Ondertussen ben ik alweer een tijdje aan het werk. Ik leerde – ook weer via een kennis – Sixie kennen. Sixie is een bureau dat gelooft in jou. Het uitzendkantoor voelt dus eigenlijk aan als een verlengde van je sociaal netwerk. En zoals ik al aanhaalde, is dat netwerk écht van belang.”

“Via Sixie doe ik veel atypische jobs, waar ik vroeger nooit voor zou hebben opengestaan. Nu ben ik vooral blij dat ik

aan het werk ben en geld verdien. En het maakt me bovendien gelukkig dat ik veel nieuwe zaken bijleer. Al moet ik soms ook wat inleveren. Ik verdien niet overal evenveel. En dat is logisch, aangezien sommige functies nieuw zijn voor mij. Mij stoort het niet dat ik soms jobs aanneem die niet op mijn niveau zijn. Maar ik ken mensen die geen nieuwe job vinden, omdat ze geen loon willen inleveren. Of geen nieuwe functies willen uitproberen. Er is een overaanbod aan werk, maar zowel bedrijven als sollicitanten hebben tal van vereisten. Dan matcht dat niet.”

“Ik heb ervaring en weet van aanpakken. Ik ben ook blijven doorwerken en heb mij vaak bijgeschoold.”

65-plussers zijn niet versleten

“Persoonlijk ben ik van mening dat 65-plussers tal van troeven hebben. Ik heb ervaring en weet van aanpakken. Ik ben ook blijven doorwerken en heb mij vaak bijgeschoold. Bovendien heb ik echt veel motivatie om nog bij te leren. Ik blijf werken, omdat ik actief wil blijven en intellectueel wil bezig zijn. Een evenwicht vinden tussen werken en ontspanning, dat is mijn doel.”

“En natuurlijk zijn er ook nadelen verbonden aan het werken met ouderen. Misschien ben ik iets trager, en ken ik niet alle nieuwe snufjes. Ik kan bijvoorbeeld niet blindelings typen. Jongere mensen kan je nog vormen naar een job, ik ben al gevormd en ik weet al perfect hoe ik alles wil en kan doen. Maar 65-plussers zijn niet versleten, hé. Wij kunnen nog werken. 65-plussers bezitten tal van kennis, die ze maar al te graag willen doorgeven aan jongere medewerkers. Wij kunnen jongeren opleiden en begeleiden. Ouderen én jongeren samen in een team, is dan ook de ideale combinatie.”

Ouderen verkiezen inspraak in 2024

Trainer Lieve trapt de nieuwe vorming over de verkiezingen op gang

Het is dinsdag 7 februari. Een zaaltje in het stadhuis van de stad Halle vult zich met een twintigtal leden van seniorenraden en ambtenaren van RPO Pajottenland.

Allemaal zijn ze benieuwd naar de vorming 'Ouderen verkiezen inspraak in 2024' van Vlaamse Ouderenraad · Lokaal. Een vorming die lokale ouderenraden acties en initiatieven wil aanreiken, die ze kunnen ondernemen in aanloop naar de lokale verkiezingen van 2024. Een van onze trainers, **Lieve Hamels**, nam de aanwezigen mee doorheen het onderwerp. Wij geven je een inkijk.

Tekst: L.B. & N.D. Foto: L.B.

Het belang van stemrecht

Op 14 juli 2021 schafte het Vlaams Parlement de opkomstplicht voor de gemeenteraadsverkiezingen af. Wat dat inhoudt? Niemand is nog verplicht om te gaan stemmen. "Maar het is niet omdat er geen opkomstplicht meer is, dat er ook geen stemrecht meer is", vertelt Hamels. "Iedereen die wil, kan nog steeds zijn stem uitbrengen. Het is dan ook belangrijk dat lokale ouderenraden de ouderen in hun stad of gemeente motiveren om te gaan stemmen. Gemiddeld 27% van de bevolking is 65-plus, en het is belangrijk dat ook die groep z'n stem kan laten horen."

“Het is niet omdat er geen opkomstplicht meer is, dat er ook geen stemrecht meer is.”

Niet alleen de opkomstplicht is afgeschaft. Er zijn ook enkele nieuwe regels doorgevoerd. Zo werden de regels rond volmacht veranderd. Volmachten ronselen van mensen die niet in staat zijn om te gaan stemmen, zal bijvoorbeeld niet lukken. "Maar geen zorgen", stelt Hamels de aanwezigen gerust. "Wie door ziekte niet kan gaan stemmen, zal nog steeds iemand anders een volmacht kunnen geven. Ook wie minder mobiel is en zich niet kan verplaatsen, kan een volmacht aanvragen. Op voorwaarde dat je een attest – zoals een doktersbriefje – kan voorleggen."

Sensibiliseren van ouderen

Nu het belang van het stemrecht en de veranderde regels zijn toegelicht, legt Hamels de aanwezigen uit hoe lokale ouderenraden en ambtenaren hun inwoners kunnen sensibiliseren om te gaan stemmen. "Je kan bijvoorbeeld vervoer regelen van en naar de stembokjes. En mensen die niet goed weten hoe ze digitaal moeten stemmen, op voorhand al eens laten

oefenen. Of stembokjes plaatsen in woonzorgcentra, zodat ook bewoners van zorginstellingen makkelijk kunnen stemmen." Daarnaast is het ook belangrijk dat burgers geïnformeerd worden over de partijen en hun standpunten.

Ook de aanwezigen denken mee na over mogelijke sensibiliseringsacties. "Kennen jullie regionale omroepen, zoals Ring TV in Halle en Vilvoorde? Veel ouderen kijken regionale televisie. De lokale ouderenraad kan aan een regionale omroep vragen om een oproep te verspreiden, die ouderen aanspoort om te gaan stemmen", oppert Luc van seniorenraad Galmaarden.

Een sterk lokaal memorandum

Maar in aanloop naar de verkiezingen, moeten lokale ouderenraden en besturen niet alleen ouderen sensibiliseren. De ouderenraad kan de verkiezingen ook gebruiken om de knelpunten die ouderen ondervinden in de stad of gemeente, op te lijsten in een memorandum. Dat memorandum wordt dan bezorgd aan de lokale partijen, in de hoop dat de suggesties van de ouderenraad worden opgenomen in hun partijprogramma. "Betrekt tijdens het opmaken van het memorandum zoveel mogelijk mensen", weet Hamels. "Zoals verenigingen, professionals, individuele ouderen en andere adviesraden."

De informatie die Hamels de aanwezigen geeft, komt op het ideale moment. Want veel aanwezigen zijn al druk aan het brainstormen over hun memorandumtraject. Zo ook de seniorenraad van Dilbeek: "Dit jaar zal het de derde keer zijn dat we een memorandum opmaken. We vinden het ook deze keer belangrijk dat we met een sterk dossier naar buiten komen. We zijn van plan om een behoefteonderzoek te doen, zodat we de noden van de 10 000 ouderen die in Dilbeek wonen, in kaart kunnen brengen".

"Wanneer wij een memorandum opmaken, werken we altijd met een

werkgroep", klinkt het bij Maurice van seniorenraad Gooik. "Dat groepje bestaat uit zo'n 4 à 5 leden van de seniorenraad en waakt erover dat alle belangrijke punten in het memorandum worden opgenomen. Uiteraard geven zowel de leden van de seniorenraad als de burgers wel input. Uiteindelijk schrijft één lid van de werkgroep het memorandum dan ook effectief uit."

“De ouderenraad kan de verkiezingen ook gebruiken om de knelpunten die ouderen ondervinden in de stad of gemeente, op te lijsten in een memorandum.”

Breng je memorandum aan de man

Het schrijven van een memorandum is één ding, maar het bekendmaken van het memorandum doet er ook toe. "Maak je memorandum bekend bij lokale politici. Bijvoorbeeld door hen persoonlijk aan te spreken, of door een evenement te organiseren waarop je de belangrijkste standpunten toelicht", vertelt Hamels.

Dat brengt meteen bij veel aanwezigen ideeën naar boven. "Wij stellen ons memorandum altijd voor op de gemeenteraad. En zijn er gemeenteraadsleden niet aanwezig? Dan gaan we ons memorandum persoonlijk aan hen overhandigen", vertelt Christine, gemeenteraadslid in Gooik.

En de seniorenraad van Dilbeek maakt het memorandum op een nog andere manier bekend: "Wij nemen de belangrijkste punten uit ons memorandum op in onze nieuwsbrief. Die heeft een breed bereik."

Hoofd vol ideeën

De vorming is een interessant uitwisselingsmoment tussen ouderenraden die al heel wat ervaring hebben, en ouderenraden die voor de eerste keer nadenken over het opstellen van een memorandum. Zo keert bijvoorbeeld Patrick van de seniorenraad Pepingen naar huis met een hoofd vol nieuwe ideeën. "Onze seniorenraad heeft nog nooit een memorandum gemaakt. Maar ik wil dit jaar écht een memorandum-traject kunnen opstarten. Dankzij deze vorming heb ik veel argumenten verzameld, waarom een memorandum van belang is. Ik hoop dan ook dat ik de leden van onze lokale ouderenraad mee op de kar te krijg."

Ook Christian van seniorenraad Beersel keert huiswaarts met tal van ideeën. "In onze gemeente werd er nog nooit een memorandum opgemaakt. Maar ik sta positief tegenover nieuwe zaken. De dingen die ik hier heb gehoord, laten ons niet alleen nadenken over een memorandumtraject. De input uit de vorming kan ook de werking van onze seniorenraad verbeteren. Het was in elk geval een leerrijke namiddag!"

Vraag je vorming aan

Wil je als RPO, ISO of regionale afdeling van een ouderenvereniging een vorming aanvragen? Of heb je vragen over de vorming? Neem dan contact op met Nadia Denayer via 0470 74 23 12 of mail naar lokaal@vlaamse-ouderenraad.be.

Zelf een memorandum schrijven?

Op onze website vind je meer informatie over de stappen die je als ouderenraad kan zetten om tot een sterk memorandum te komen. Surf naar www.ouderenraden.be/memorandum2024.

actueel

je vaste afspraak met informatie voor en door ouderen

Al meer dan 10 jaar houden we onze lezers 4 maal per jaar op de hoogte van de initiatieven van de Vlaamse Ouderenraad, relevant beleidsnieuws, de Ouderenweek en andere campagnes rond ouderen, inspirerende projecten voor en door ouderen, onderzoek en meer.

Neem vandaag nog een abonnement

Laat je gegevens achter op www.vlaamse-ouderenraad.be/informatieblad of bel naar 0471 57 12 68.

Je kan eender wanneer een abonnement starten. Per jaar betaal je slechts 8,50 euro.

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER
Nils Vandenweghe

REDACTIE
Laurane Berkein

EINDREDACTIE
Veerle Quiryren, Nils Vandenweghe

INHOUDELIJKE MEDEWERKING
Elsie Mostrey, Justine Rooze, Marc Soubry, Riet De Haes
Nadia Denayer, Karien Delie, Mitta Meurisse, Sacha Rymen

LAY-OUT
Eveline Soors

DRUK
Drukkerij Buroform

**vlaamse
OUDERENRAAD**

Vlaanderen
verbeelding werkt

Vlaamse Ouderenraad vzw
Broekstraat 49-53
1000 Brussel

www.vlaamse-ouderenraad.be